

BÁO CÁO KỸ THUẬT DỰ ÁN TUỔI THƠ XANH

**Khám phá Thiên nhiên Vườn quốc gia Cúc Phương
và Trung tâm Giáo dục Bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê**

Thực hiện Báo cáo:

Hồ Thị Kim Lan – Quản lý Giáo dục và Nâng cao Nhận thức
Vũ Thị Thúy Phượng – Cán bộ Giáo dục và Nâng cao Nhận thức
Nguyễn Thị Hương Nga – Cán bộ Giáo dục và Nâng cao Nhận thức
Đào Thị Thu Hương – Cán bộ Giáo dục và Nâng cao Nhận thức

Cố vấn:

Ông Nguyễn Văn Thái: Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu và Bảo tồn Động vật hoang dã
Ông Trần Quang Phương: Quản lý Chương trình Bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê

Cúc Phương, Ninh Bình, ngày 08 tháng 9 năm 2017

MỤC LỤC

1.	BỐI CẢNH VÀ MỤC TIÊU DỰ ÁN.....	3
2.	ĐỐI TƯỢNG.....	4
3.	THỜI GIAN VÀ ĐỊA ĐIỂM	4
4.	NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP.....	4
4.1	CHỌN DANH SÁCH CÁC TRƯỜNG THAM GIA DỰ ÁN NĂM HỌC 2016 – 2017	4
4.2	CHỌN ĐỊA ĐIỂM THỰC HIỆN HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC.....	5
4.3	THIẾT KẾ NỘI DUNG VÀ HÌNH THỨC HOẠT ĐỘNG	6
4.3.1	Các hoạt động khám phá thiên nhiên Vườn quốc gia Cúc Phương.....	7
4.3.2	Hoạt động học tập và tham quan tại Trung tâm Giáo dục Bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê.....	8
4.3.3	Hoạt động Hội thảo Giới thiệu và Tổng kết Dự án.....	12
5.	KẾT QUẢ.....	12
5.1.	ĐÁNH GIÁ HOẠT ĐỘNG CỦA TRẺ.....	13
5.1.1.	Đánh giá hiểu biết của trẻ về động vật hoang dã.....	13
5.1.2.	Đánh giá thay đổi nhận thức, thái độ và hành vi của trẻ về bảo tồn động vật hoang dã.....	16
5.1.3.	Đánh giá mức độ yêu thích của trẻ đối với các hoạt động giáo dục Dự án “Tuổi thơ xanh”	17
5.2.	BÁO CÁO ĐÁNH GIÁ HOẠT ĐỘNG CỦA GIÁO VIÊN/PHỤ HUYNH	19
5.2.1.	Đánh giá mức độ hài lòng của giáo viên và phụ huynh.....	19
5.2.2.	Những điều giáo viên và phụ huynh ấn tượng nhất trong Dự án Tuổi Thơ Xanh.....	20
5.2.3.	Nguyện vọng và đề xuất của giáo viên và phụ huynh	21
5.3.	KẾT QUẢ THẢO LUẬN VỀ VIỆC TRIỂN KHAI VÀ NHÂN RỘNG DỰ ÁN NĂM HỌC 2017-2018	21
6.	BÀI HỌC KINH NGHIỆM	21
6.1	NHỮNG ĐIỀU ĐÃ ĐẠT ĐƯỢC.....	21
6.2	NHỮNG ĐIỂM CẦN RÚT KINH NGHIỆM.....	22
7.	KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	23
7.1	KẾT LUẬN	23
7.2	KIẾN NGHỊ	23
8.	PHỤ LỤC	25
8.1.	PHỤ LỤC 1: CHƯƠNG TRÌNH HỘI THẢO GIỚI THIỆU DỰ ÁN TUỔI THƠ XANH	25
8.2.	PHỤ LỤC 2: CHƯƠNG TRÌNH DỰ ÁN TUỔI THƠ XANH CHO TRẺ 5 TUỔI.....	26
8.3.	PHỤ LỤC 3: CHƯƠNG TRÌNH HỘI THẢO ĐÁNH GIÁ DỰ ÁN TUỔI THƠ XANH	27
8.4.	PHỤ LỤC 4: NỘI DUNG CHI TIẾT CÁC HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC CỦA DỰ ÁN TUỔI THƠ XANH	28
8.5.	PHỤ LỤC 5: BẢNG CÂU HỎI ĐÁNH GIÁ HOẠT ĐỘNG CỦA TRẺ	35
8.6.	PHỤ LỤC 6: BẢNG CÂU HỎI ĐÁNH GIÁ CỦA GIÁO VIÊN VÀ PHỤ HUYNH	36
8.7.	PHỤ LỤC 7: DANH SÁCH CÁC TRƯỜNG VÀ KẾ HOẠCH THAM QUAN DỰ ÁN NĂM HỌC 2016-2017	37
8.8.	PHỤ LỤC 8: LIÊN KẾT VIDEO THỂ HIỆN HOẠT ĐỘNG DỰ ÁN TUỔI THƠ XANH.....	38

1. BỐI CẢNH VÀ MỤC TIÊU DỰ ÁN

Là một quốc gia đang có tốc độ đô thị hóa nhanh nhất trong khu vực Đông Nam Á, việc hài hòa giữa phát triển bền vững nền kinh tế và đảm bảo gìn giữ môi trường tự nhiên cho thế hệ mai sau đang là một thách thức lớn đối với Việt Nam. Đô thị hóa song hành với công nghiệp hóa đang làm mất dần màu xanh vốn có ở các thành phố, con người không còn dành nhiều thời gian cho những hoạt động ngoài thiên nhiên như trước đây, các thế hệ trẻ đang ngày càng mất dần cơ hội được tiếp xúc với thế giới tự nhiên, thậm chí là chính môi trường sống xung quanh mình mà thay vào đó là sự tiếp xúc với máy móc và các thiết bị công nghệ. Như một lẽ tất yếu, sự hiểu biết và quan tâm đến môi trường tự nhiên của các thế hệ ngày nay ngày một giảm sút.

Do đó, nhu cầu bảo vệ môi trường thiên nhiên nhằm thiết lập lại sự cân bằng trong mối quan hệ giữa con người và thế giới tự nhiên nói chung và giáo dục nâng cao nhận thức môi trường, giúp con người, đặc biệt là thế hệ trẻ có cơ hội trải nghiệm thiên nhiên nói riêng ngày càng trở nên cấp thiết trong xã hội hiện đại.

Giáo dục có vai trò quan trọng không chỉ trong việc cung cấp kiến thức, mà còn định hình tư tưởng và nhân cách cho con người. Nhận thức rõ điều đó, các hoạt động giáo dục môi trường đã dần dần được đưa vào nhà trường, tạo điều kiện cho học sinh có cơ hội tiếp xúc và kết nối với thế giới tự nhiên, từ đó nuôi dưỡng tình yêu của thế hệ trẻ với thiên nhiên. Đặc biệt, giáo dục sớm ở lứa tuổi mầm non có vai trò cực kỳ quan trọng trong việc phát triển thế giới nhân sinh quan của trẻ. Nhà trường chính là thế giới thứ hai trẻ được tiếp xúc sau gia đình, do vậy, những kiến thức ở ngôi trường mầm non chính là những điều đầu tiên trẻ học về môi trường xung quanh. Việc khám phá và học tập về thiên nhiên với phương pháp chủ động ở độ tuổi mầm non có thể nói chính là những viên gạch đầu tiên trong quá trình xây dựng và bồi đắp tình yêu thiên nhiên ở những độ tuổi lớn hơn trong tương lai.

Năm học 2016 - 2017, Dự án “Tuổi Thơ Xanh” đã ra đời và được triển khai thí điểm lần đầu tiên với 1.173 học sinh mẫu giáo 5 tuổi cùng sự góp mặt của Cán bộ Lãnh đạo Phòng Giáo dục và Đào tạo huyện Nho Quan, Ban giám hiệu, Giáo viên và Phụ huynh đại diện 14 Trường Mầm non trên địa bàn huyện Nho Quan, tỉnh Ninh Bình. Dự án là một phần trong Chương trình hợp tác năm 2016 – 2017 giữa Tổng cục Lâm Nghiệp và Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam tại mục III, điều 16. “Tuổi Thơ Xanh” cũng là một hợp phần của Dự án “Nâng cao phúc lợi động vật và giáo dục bảo tồn động vật hoang dã ở Việt Nam” đã được Ủy ban Nhân dân tỉnh Ninh Bình đồng ý về nội dung theo công văn số 264/UBND-VP9 ngày 30 tháng 11 năm 2016.

Mục đích của Dự án Tuổi Thơ Xanh nhằm khuyến khích tình yêu thiên nhiên trong trẻ; từ đó góp phần nâng cao nhận thức và định hình thái độ tích cực về môi trường tự nhiên và các loài động vật hoang dã ở Việt Nam nói chung và các loài thú ăn thịt và tê tê nói riêng. Không những thế, dự án chính là bước mở đầu giúp gia đình, nhà trường và các tổ chức xã hội nhận thấy được sự cần thiết của các hoạt động giáo dục thiên nhiên đối với sự phát triển của trẻ và mong muốn góp phần vào việc đưa dự án trở thành hoạt động ngoại khoá trong chương trình giáo dục. Từ đó, Tuổi Thơ Xanh sẽ là cầu nối giữa Gia đình, Nhà trường, các Tổ chức Xã hội và Tổ chức Bảo tồn trong các hoạt động giáo dục, trải nghiệm và kết nối trẻ với thế giới tự nhiên.

2. ĐỐI TƯỢNG

Dự án Tuổi Thơ Xanh đã nhận được sự hưởng ứng và tham gia nhiệt tình của:

- Cán bộ Phòng Giáo dục và Đào tạo huyện Nho Quan, tỉnh Ninh Bình;
- Cán bộ Ban giám hiệu, Giáo viên và đại diện Hội Phụ huynh học sinh của 14 Trường Mầm non trên địa bàn huyện Nho Quan, tỉnh Ninh Bình;
- 1.173 học sinh lớp 5 tuổi của 14 Trường Mầm non trên địa bàn huyện Nho Quan, tỉnh Ninh Bình.

3. THỜI GIAN VÀ ĐỊA ĐIỂM

- Thời gian: Dự án được thực hiện trong 12 tháng, từ tháng 8 năm 2016 tới tháng 8 năm 2017.
- Địa điểm: Vườn quốc gia Cúc Phương và Trung tâm Giáo dục bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê, xã Cúc Phương, huyện Nho Quan, tỉnh Ninh Bình.

4. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP

4.1 Chọn danh sách các Trường tham gia dự án năm học 2016 – 2017

Vườn quốc gia Cúc Phương là vườn quốc gia được thành lập đầu tiên của Việt Nam với hệ thống động thực vật và côn trùng vô cùng phong phú, đa dạng. Tuy nhiên, không phải tất cả người dân nói chung và trẻ em nói riêng sinh sống xung quanh địa bàn Cúc Phương có cơ hội tham quan, tìm hiểu vì điều kiện kinh tế chưa phát triển, chủ yếu sinh sống dựa vào nông nghiệp của một huyện miền núi. Do đó, Trung tâm đã lựa chọn các trường mầm non quanh địa bàn vùng đệm Cúc Phương là đối tượng thụ hưởng đầu tiên của dự án trong năm học 2016 – 2017. Danh sách 14 Trường Mầm non tham gia dự án được đính kèm trong phụ lục 7.

4.2 Chọn địa điểm thực hiện hoạt động giáo dục

Địa điểm tiến hành các hoạt động của dự án phải phù hợp với các tiêu chí về ngoại cảnh và nội dung nhằm tạo điều kiện cho học sinh có không gian khám phá thiên nhiên, nhưng đồng thời cũng thuận lợi cho các yếu tố khác như di chuyển và đảm bảo an toàn. Nhằm phù hợp với nội dung hoạt động trong chương trình, Khu du lịch Hồ Mạc - Vườn quốc gia Cúc Phương cùng với Trung tâm Giáo dục Bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê được lựa chọn là địa điểm diễn ra các hoạt động của dự án.

Cách cổng du lịch của Vườn quốc gia Cúc Phương khoảng 1,5 km, Hồ Mạc là khu du lịch với thiên nhiên tuyệt đẹp, trong lành, yên tĩnh, được chọn lựa là nơi diễn ra các hoạt động buổi sáng của chương trình. Thuận lợi cho việc đi lại, đồng thời cảnh sắc quanh hồ với dãy núi đá vôi hùng vĩ, rừng cây xung quanh với nhiều loài côn trùng và động vật nhỏ, đảm bảo cho hoạt động khám phá của học sinh. Ngoài ra, xung quanh hồ còn có các nhà sàn, thuận lợi cho việc vệ sinh cá nhân cho trẻ, cũng như nguồn điện phục vụ những ngày nắng nóng hoặc chỗ trú, phòng khi thời tiết thay đổi bất ngờ.

Địa điểm tham quan thứ hai là Trung tâm Giáo dục Bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê - trung tâm giáo dục đầu tiên của Việt Nam tập trung về hai nhóm loài thú ăn thịt và tê tê. Đối tượng động vật mà Trung tâm đang làm việc là nhóm loài hoạt động về đêm, vì thế, cơ hội để quan sát động vật vào ban ngày rất hiếm. Do đó, để phù hợp với mục đích giáo dục bảo tồn đồng thời sử dụng phương pháp kể chuyện nhằm khơi gợi tình yêu thiên nhiên của du khách, Trung tâm Giáo dục Bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê được xây dựng với hai hợp phần là Nhà Giáo dục và Khu vực thăm quan các loài động vật không thể tái thả lại tự nhiên.

Hợp phần Nhà Giáo dục là một tổ hợp các khu vực trưng bày với thiết kế sáng tạo có chủ đích và nội dung phong phú, cùng với các thiết bị nội thất hiện đại, nhằm tăng tính trải nghiệm, tương tác, đồng thời đảm bảo nội dung, thông tin đáp ứng với sự đa dạng về lứa tuổi, quốc tịch của khách tham quan. Không những vậy, Trung tâm còn xây dựng và thiết kế một phòng trẻ em

với nội dung và hình thức truyền tải phù hợp với nhận thức dành cho trẻ đến tham quan và học tập. Ngoài ra, những tài liệu giáo dục như cuốn “Sổ tay khám phá”, Sách ảnh động vật và phim hoạt hình “Tê tê bé nhỏ” sẽ mang lại cho trẻ một ngày tham quan trải nghiệm trọn vẹn, đầy bổ ích và vui nhộn.

Ngoài ra, một hợp phần quan trọng chính là khu vực chăm sóc dài hạn cho các loài động vật tại Trung tâm. Khi tham quan và học tập tại đây vào buổi chiều, với phương pháp kể chuyện phù hợp với nhận thức của học sinh, trẻ không những tìm hiểu thông tin và câu chuyện của mỗi cá thể động vật mà còn được tận mắt quan sát các loài động vật, quá trình cho ăn bởi các nhân viên chăm sóc động vật lâu năm tại Trung tâm. Chính điều này sẽ giúp cho các thông điệp giáo dục và bài học thiên nhiên từ các cán bộ giáo dục tới trẻ được truyền tải một cách chủ động và thành công.

4.3 Thiết kế nội dung và hình thức hoạt động

Dự án được thiết kế với nội dung, hình thức hoạt động phù hợp với khả năng nhận thức, ngôn ngữ và thể lực của học sinh mầm non lớp 5 tuổi. Nội dung được thiết kế trong ngày với khung thời gian giống với thời gian trên lớp của trẻ, đảm bảo chất lượng của chương trình cũng như sức khỏe của trẻ khi tham gia.

Các hoạt động vui chơi, học tập bao gồm hai hợp phần chính: các hoạt động ngoài trời vào buổi sáng và hoạt động tham quan học tập trong phòng kết hợp ngoài trời vào buổi chiều. Các hoạt động ca hát, nhảy múa, vận động cũng được xen kẽ nhằm giúp trẻ làm quen với môi trường mới và hào hứng trải nghiệm.

Với mục tiêu nhằm xây dựng và kết nối sự gắn kết của trẻ với thiên nhiên, phương pháp kể chuyện cùng với các hoạt động trải nghiệm phù hợp dựa trên cơ sở là những bài học về thiên nhiên đã được áp dụng trong quá trình xây dựng chương trình. Thứ tự chương trình được thiết kế và sắp xếp một cách khéo léo, tạo ra sự kết nối giữa các hoạt động trước và sau.

Chi tiết về nội dung và hình thức của các hoạt động giáo dục thực hiện trong ngày tham quan, được liệt kê và mô tả tại phụ lục 4.

4.3.1 Các hoạt động khám phá thiên nhiên Vườn quốc gia Cúc Phương

Dự án Tuổi Thơ Xanh chính là cơ hội đầu tiên đến tham quan Vườn quốc gia Cúc Phương đối với phần lớn các trẻ tham gia. Do đó, phương pháp kể chuyện với câu chuyện mở đầu “*Siêu nhân rừng xanh*” được sáng tác bởi cán bộ giáo dục của trung tâm chính là cách tiếp cận và cho trẻ làm quen với môi trường xung quanh. Khác với các truyện cổ tích trẻ thường được nghe trên lớp, câu chuyện đã khéo léo lồng ghép vào lời giới thiệu về rừng cây và các loài động vật như Cây mực, Mèo rừng, Tê tê – những loài động vật mà Trung tâm đang chăm sóc, cứu hộ. Không những thế, câu chuyện còn gợi lên trí tò mò, sự ưa thích khám phá những điều mới trong trẻ. Và đó chính là lúc trẻ háo hức sẵn sàng tham gia hoạt động ngoài trời, khám phá khu vực thiên nhiên xung quanh.

“*Nhà thám hiểm nhĩ*” là hoạt động trải nghiệm thiên nhiên nhưng theo một cách hoàn toàn mới. Chiếc kính lúp với khả năng phóng đại chính là chiếc chìa khoá để cho những vật quen thuộc hằng ngày bỗng chốc trở nên mới mẻ, to lớn hơn rất nhiều đối với trẻ. Và khi đi vào rừng, thính giác và thị giác của trẻ đều được gợi mở và sử dụng tối đa: lắng nghe bằng tai tiếng chim hót, tìm kiếm bằng mắt và quan sát tỉ mỉ các loài côn trùng ở trên cây hay dưới đất. Từ đó sự đa dạng của các loài động vật trong rừng được truyền tải đến trẻ một cách phù hợp. Kết hợp với những bài học nhỏ như không nên phá tổ kiến, tổ mối, bẻ cành cây... trẻ được dẫn dắt để tự đặt mình vào vai của các loài động vật để tự nhận thức được những việc nên làm và không nên làm, thấy được tác động của con người đến môi trường và sự cần thiết phải bảo vệ môi trường.

Tiếp theo đó, xúc giác và trí tưởng tượng của trẻ được khơi gợi thông qua hoạt động “*Chiếc hộp bí ẩn*” bằng việc cảm nắm và suy đoán các đồ vật trong chiếc hộp kín. Những đồ vật đó chính là rác thải quen thuộc hằng ngày như chai nhựa, hộp sữa, vỏ bim bim, túi bóng.... đã được các cán bộ Giáo dục của Trung tâm thu nhặt và làm sạch. Các đồ vật tương tự cũng được

bố trí trong rừng một cách khéo léo, để các em tìm kiếm và thu nhặt trong rừng. Và đây chính là lúc các cán bộ giáo dục truyền tải cho trẻ bài học về rác thải theo cách mới. Thông thường, bỏ rác vào thùng rác là điều mà trẻ được học trên lớp. Nhưng với tình huống làm thế nào khi không có thùng rác và việc sử dụng chiếc túi bóng để thu nhặt rác đã được đặt ra nhằm phát triển tư duy cho học sinh theo hướng chủ động và sáng tạo. Không những thế hoạt động còn chia trẻ theo nhóm nhằm mục đích phát triển kỹ năng sống cho trẻ theo mức độ phù hợp.

Cuối cùng, bảng chữ cái, những thanh gỗ đầy màu sắc và hình ảnh của các loài động vật ở Việt Nam đã được kết hợp lại với nhau một cách mới mẻ bởi trò chơi “*Bảng chữ cái hoang dã*”. Sự chủ động và khéo léo khi chọn thanh gỗ đi kèm với hình ảnh động vật đã giúp cho trẻ làm quen nhiều hơn với thế giới tự nhiên. Không những thế, những câu hỏi về nơi sống của động vật đã giúp trẻ phân biệt sự khác nhau giữa các loài động vật hoang dã sống trong rừng cũng như vật nuôi thân thuộc trong gia đình. Đây cũng chính là hoạt động kết thúc hợp phần thứ nhất của ngày tham quan.

4.3.2 Hoạt động học tập và tham quan tại Trung tâm Giáo dục Bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê

Chương trình buổi chiều được kết hợp giữa việc học tập trong phòng và tham quan ngoài trời tại Trung tâm Giáo dục Bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê - trung tâm giáo dục đầu tiên của Việt Nam tập trung về hai nhóm loài thú ăn thịt và tê tê.

Với những khối gỗ xoay in hình dấu chân, nút âm thanh, hình mẫu cùng với hình ảnh của các loài động vật, 39 loài thú ăn thịt và tê tê ở Việt Nam đã được giới thiệu một cách đơn giản và hào hứng tới trẻ. Trong khi giới thiệu, các cán bộ giáo dục đã khéo léo lồng vào những thông tin đơn giản về Tê tê, Mèo rừng và Cây mực - 3 nhân vật trong câu chuyện mở đầu vào buổi sáng của ngày tham quan nhằm gợi mở và giúp trẻ ghi nhớ những đặc điểm nổi bật của loài động vật.

Tiếp đó, thông qua một số đoạn video, trẻ được giới thiệu về những cá thể tê tê bé tại Trung tâm. Phương pháp kể chuyện và nhập vai được cán bộ giáo dục tiếp tục phát huy thông qua câu chuyện về bé tê tê mồ côi mẹ, nhằm đánh thức lòng trắc ẩn của trẻ và giải thích về các mối đe dọa mà các bạn động vật trong câu chuyện đang gặp phải như bị săn bắt, ăn thịt, nuôi nhốt làm cảnh...

Phòng Trẻ em được xây dựng và thiết kế dành riêng cho trẻ em khi đến tham quan Trung tâm với những bức tranh minh họa vẽ tường và tài liệu học tập phù hợp với lứa tuổi. Các cán bộ giáo dục kết hợp giữa phương pháp kể chuyện và cách đặt câu hỏi gợi mở cho trẻ dựa trên những hình ảnh minh họa trên tường. Câu chuyện được tiếp nối giữa các nhân vật Tê tê, Cây mực, Cây vằn và Mèo rừng thông qua 4 câu chuyện nhỏ:

“*Khu rừng của chúng tớ*” là bức tường mở đầu, giới thiệu về 4 nhân vật trong phòng cũng như các thông tin về nơi sống, thức ăn và các đặc điểm nổi bật của chúng;

“*24 giờ của Lucky*” là bức tường thứ hai, mô tả về hoạt động trong ngày của tê tê. Mô hình tê tê cuộn tròn trong hộp ngủ và hoạt động trẻ đóng vai tê tê bằng cách cuộn tròn người cũng được sử dụng nhằm cho trẻ có cái nhìn trực quan hơn về loài động vật này;

Nạn săn bắt và buôn bán động vật hoang dã được giới thiệu với trẻ bằng bức tường “*Câu chuyện của Ti*”: Sinh ra ở trong rừng – Bị buôn bán và săn bắt – Được cứu hộ và chăm sóc – Trở về rừng. Không dừng lại ở việc giới thiệu, trẻ còn được thảo luận với cán bộ giáo dục về nguyên nhân và tác hại của nạn săn bắt, so sánh về cuộc sống của các loài động vật khi sống trong rừng và khi bị săn bắt. Từ đó, những nhận thức ban đầu về việc không sử dụng các sản phẩm từ động vật hoang dã được hình thành trong trẻ;

“Giúp Mr B tìm đường về nhà” là bức tường cuối cùng được kết hợp giữa kể chuyện với trò chơi mê cung và mô hình Cây mực. Những yếu tố cần thiết khi tái thả động vật về tự nhiên (đảm bảo sức khỏe cho động vật, môi trường sống phù hợp, có độ an toàn cao, phù hợp về thức ăn...) cũng như những nguy hiểm đối với động vật sau khi trở về rừng được giải thích đơn giản thông qua 3 địa điểm với màu sắc khác nhau trên mê cung: rừng an toàn, rừng không an toàn và nhà của thợ săn.

Bên cạnh đó, Trung tâm cũng đã phát triển Sổ tay khám phá “Khu rừng của chúng tôi” chứa đựng hình ảnh và nội dung tóm tắt của Phòng Trẻ em. Cuốn sổ tay được thiết kế với nhiều hình ảnh cũng chính là tài liệu để trẻ tham gia hoạt động tô màu – hoạt động vận dụng trí tưởng tượng và sáng tạo về màu sắc của trẻ.

Hoạt động được các trẻ vô cùng mong đợi chính là gặp gỡ các loài động vật trong khu vực chăm sóc dài hạn tại Trung tâm và quan sát hoạt động cho Cây mực ăn. Học sinh không chỉ tham quan các loài động vật mà còn được quan sát hoạt động các nhân viên chăm sóc động vật cho động vật ăn.

Quan trọng hơn, trẻ còn được tìm hiểu về câu chuyện của từng cá thể với những bài học trong đó: cô Ms B bị săn bắn mất một bàn chân, bác Mr B bị nhốt 14 năm và câu chuyện về nuôi thú cảnh, bạn Hội An ở sở thú và câu chuyện về xiếc thú đối với các loài động vật hoang dã... Từ đó, trẻ nhận thấy được mình có thể làm gì để bảo vệ các loài động vật này như việc không đi xem xiếc thú, không nuôi động vật hoang dã làm thú cảnh.

Dự án Tuổi Thơ Xanh không chỉ nhằm giáo dục và kết nối trẻ với tự nhiên mà còn muốn thông qua trẻ, kết nối giữa Trung tâm, Gia đình và Nhà trường trong hoạt động giáo dục thiên nhiên sớm cho học sinh lứa tuổi mầm non. Do đó, cuốn sách truyện về các loài động vật tại trung tâm đã được trao cho tất cả các trẻ tham gia để trẻ có thể mang về gia đình. Điều này vừa tạo được sự kết nối giữa trẻ với các thành viên trong gia đình thông qua việc bố mẹ, anh chị đọc cho nghe và trẻ cũng có thể chia sẻ về ngày tham quan với các thành viên trong gia đình.

Ngoài ra, một hoạt động quan trọng trong ngày hoạt động của trẻ chính là quá trình đánh giá nhận thức của trẻ trước và sau khi tham gia chương trình. Sử dụng bộ câu hỏi được thiết kế riêng, phù hợp cùng với các hình ảnh kèm theo, các cán bộ giáo dục và giáo viên đã tiến hành lựa chọn ngẫu nhiên 4 trẻ để tiến hành đánh giá, đảm bảo tính khách quan của việc phỏng vấn. Kết quả của quá trình chính là sự thay đổi trong nhận thức của trẻ trước và sau khi tham quan, học tập một ngày. Từ đó, đánh giá được hiệu quả hoạt động của dự án cũng như mức độ tiếp thu của trẻ với nội dung hoạt động và kiến thức trong một ngày, nhằm điều chỉnh nội dung phù hợp hơn cho các dự án trong tương lai.

4.3.3 Hoạt động Hội thảo Giới thiệu và Tổng kết Dự án

Mục tiêu của Dự án Tuổi Thơ Xanh không chỉ nhằm giáo dục và kết nối trẻ với tự nhiên mà còn muốn thông qua trẻ, kết nối giữa Trung tâm, Gia đình và Nhà trường trong hoạt động giáo dục thiên nhiên sớm cho học sinh lứa tuổi mầm non. Do đó, ngoài hoạt động tham quan học tập của trẻ, Trung tâm đã tiến hành một chuyến tham quan giới thiệu dự án (phụ lục 1) cho 43 Cán bộ lãnh đạo Phòng giáo dục huyện Nho Quan, Ban Giám hiệu, Giáo viên và đại diện Hội Phụ huynh học sinh của 14 Trường Mầm non gần ranh giới Vườn quốc gia Cúc Phương tại Trung tâm Giáo dục Bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê.

Ngoài ra, sau khi hợp phần tham quan của học sinh hoàn thành, Trung tâm cũng tổ chức một hội thảo chuyên đề (phụ lục 3) nhằm tổng kết và đánh giá hiệu quả của dự án thu hút gần 200 đại biểu khách mời gồm Cán bộ lãnh đạo Phòng giáo dục huyện Nho Quan, Ban Giám hiệu, Giáo viên và đại diện Hội Phụ huynh học sinh của 14 trường. Mục tiêu của dự án không chỉ dừng lại ở quá trình tổ chức chuyến tham quan và học tập về thiên nhiên cho học sinh mà còn mong muốn dự án sẽ trở thành một hoạt động ngoại khoá thường niên với việc tự chủ động về kinh phí từ phía phụ huynh và nhà trường. Do đó, hội thảo tổng kết chính là dịp để Trung tâm và các bên tham gia cùng nhau thảo luận kế hoạch nhân rộng chương trình giáo dục này cho các trường khác trong khu vực và trong thời gian tới.

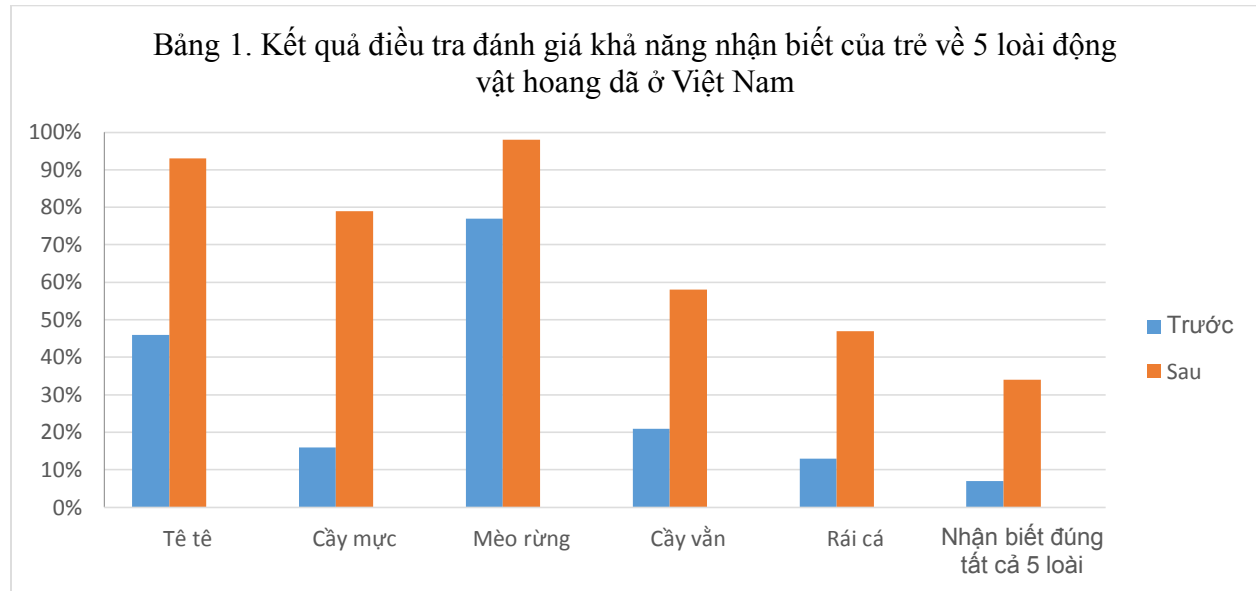
Kết quả dự án và hội thảo chuyên đề sau dự án sẽ được dùng làm cơ sở cho buổi họp thảo luận giữa cán bộ Trung tâm với Cán bộ lãnh đạo Ủy ban Nhân dân Huyện Nho Quan, Phòng Giáo dục và Đào tạo Huyện Nho Quan và Hiệu trưởng 28 Trường Mầm non nhằm quyết định kế hoạch triển khai dự án năm học 2017-2018.

5. KẾT QUẢ

Một bộ bảng hỏi đánh giá trước và sau tham quan dành cho trẻ (phụ lục 5) và bảng hỏi đánh giá chung dành cho giáo viên và phụ huynh (phụ lục 6) được xây dựng và phân tích nhằm giúp đánh giá thành công và hiệu quả của hoạt động.

5.1. Đánh giá hoạt động của Trẻ

5.1.1. Đánh giá hiểu biết của trẻ về động vật hoang dã

Biểu đồ trên so sánh khả năng nhận biết 5 loài động vật hoang dã ở Việt Nam (bao gồm tê tê, cây mực, mèo rừng, cây vằn và rái cá) của các trẻ nhỏ 5 tuổi trước và sau khi tham gia Dự án Tuổi thơ xanh.

Trước khi tham gia dự án, khả năng nhận biết các loài động vật hoang dã của học sinh ở mức độ chưa cao. Tỷ lệ học sinh nhận biết đúng tất cả 5 loài động vật được hỏi chỉ đạt 7%. Xét trên từng loài riêng biệt, có chưa đến 50% trẻ có thể nhận biết đúng loài động vật được hỏi, trừ trường hợp mèo rừng. Đặc biệt, tỷ lệ các em học sinh nhận biết được loài cây mực, cây vằn và rái cá tương đối thấp; trong đó tỷ lệ thấp nhất là rái cá: 13%; sau đó là cây mực và cây vằn với tỷ lệ lần lượt là 16% và 21%.

Có hai nguyên nhân chính có thể dẫn đến hiện trạng này. Một là các loài động vật này ngày càng trở nên nguy cấp và quý hiếm, trẻ em nói riêng và người Việt Nam nói chung không có cơ hội được nhìn thấy chúng ngoài tự nhiên. Hai là, sự thiếu phổ biến của các hoạt động giáo dục, truyền thông và nâng cao nhận thức về bảo tồn các loài động vật kể trên tại Việt Nam, dẫn đến việc đa số trẻ em chưa có cơ hội được tìm hiểu về các loài này, cũng như ít có cơ hội nhìn thấy các loài động vật này trên các phương tiện truyền thông hay nghe người lớn kể lại.

Trong 5 loài trên, Mèo rừng là loài có tỷ lệ các em nhỏ nhận biết được cao nhất đạt 77%. Điều này có thể do hình dáng bên ngoài của mèo rừng khá giống mèo nhà, các em dễ nhớ và dễ nhận ra. Bên cạnh đó, hiện trạng săn bắn và buôn bán mèo rừng làm cảnh đã và vẫn đang diễn ra

phổ biến ở Việt Nam. Do đó, các em nhỏ có thể đã nhìn thấy mèo rừng ngoài thực tế hoặc trên tivi, sách báo và dễ dàng nhận biết đúng loài động vật này.

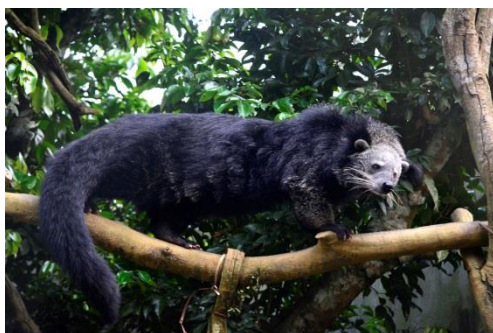

Trước tham quan, tỷ lệ học sinh nhận biết được loài Tê tê thuộc mức trung bình, đạt 46%. Trên thực tế, tỷ lệ này còn có thể thấp hơn nhiều so với các con số thể hiện trên biểu đồ. Vì theo chia sẻ của hầu hết giáo viên và phụ huynh vào cuối ngày tham quan, sau khi được tặng sách ảnh giới thiệu các loài động vật hoang dã vào ngày hội thảo giới thiệu dự án, giáo viên và phụ huynh đã sử dụng ấn phẩm này để giới thiệu về tê tê cho trẻ.

Nghĩa là trẻ đã có thêm một cơ hội được nghe và tìm hiểu về loài tê tê trước khi tham gia chương trình và thực hiện khảo sát. Tuy vậy, tỷ lệ học sinh nhận biết đúng loài tê tê vẫn chỉ ở mức độ trung bình.

Kết quả khảo sát sau khi tham gia dự án “Tuổi thơ xanh” cho thấy tỷ lệ các em nhỏ nhận biết được 5 loài động vật hoang dã kể trên đã tăng lên đáng kể. Tỷ lệ học sinh nhận biết đúng cả 5 loài động vật được hỏi đã tăng lên gấp 5 lần, từ 7% thành 34%. Trong đó, đáng nói nhất là tỷ lệ nhận biết mèo rừng vào cuối ngày của trẻ đạt đến 98%. Kể đến là tỷ lệ các em nhỏ nhận biết được loài cây mực sau khi tham gia dự án là 79%, tăng gấp gần 5 lần so với tỷ lệ ban đầu (16%), và đối với tê tê là 93%, tăng gấp đôi so với tỷ lệ ban đầu (45%). Trong khi đó, tỷ lệ nhận biết đúng loài cây vằn tăng thêm 37% và 34% đối với rái cá.

Mèo rừng trở thành loài động vật quen thuộc nhất đối với trẻ cả trước và sau chuyến tham quan, với mức nhận biết đúng sau tham quan đạt tỷ lệ gần như tuyệt đối. Không chỉ được nhìn hình ảnh và nghe câu chuyện về Mèo rừng trong các hoạt động của ngày tham quan, trẻ còn được tận mắt nhìn thấy ba cá thể mèo rừng nằm ngủ trên cây. Ngoài việc nhận diện được loài mèo rừng, trẻ cũng nhận biết được việc nuôi nhốt mèo rừng làm cảnh là điều không nên làm. Trẻ hiểu “ngôi nhà” của mèo rừng thuộc về rừng xanh, không giống như những chú mèo nhà quen thuộc sống cùng gia đình của trẻ.

Có thể dễ dàng nhận thấy tỷ lệ nhận biết đúng các loài động vật tỷ lệ thuận với tần suất xuất hiện của các loài trong các câu chuyện, hoạt động giáo dục được thực hiện với trẻ trong ngày. Lấy Cây mực làm ví dụ, tỷ lệ trẻ nhận biết được Cây mực trước tham quan đã tăng lên 5 lần sau chuyến tham quan. Học sinh đặc biệt ấn tượng và ghi nhớ loài Cây mực vì trong suốt buổi học, trẻ đã được làm quen với nhân vật “Bác cây mực” qua các câu chuyện kể, các trò chơi, hoạt động thú vị. Không những thế, trẻ còn được tận mắt quan sát ba cá

thể cây mực đang được chăm sóc tại trung tâm, và chứng kiến cảnh nhân viên trung tâm cho một cá thể cây mực ăn bữa ăn chiều. Điều đáng mừng là, không chỉ nhận biết được loài cây mực, đến cuối ngày, trẻ còn có thể mô tả rất chi tiết tập tính hoạt động về đêm, thân hình to lớn, bộ lông màu đen, chiếc đuôi dài quấn vào cây giúp giữ thăng bằng, thức ăn (củ quả và thịt) của loài Cây mực. Trẻ cũng nhận thức được mối đe dọa đối với loài cây mực từ nạn săn bắt, nuôi nhốt làm cảnh thông qua các câu chuyện về ba cá thể cây mực không thể trở về rừng.

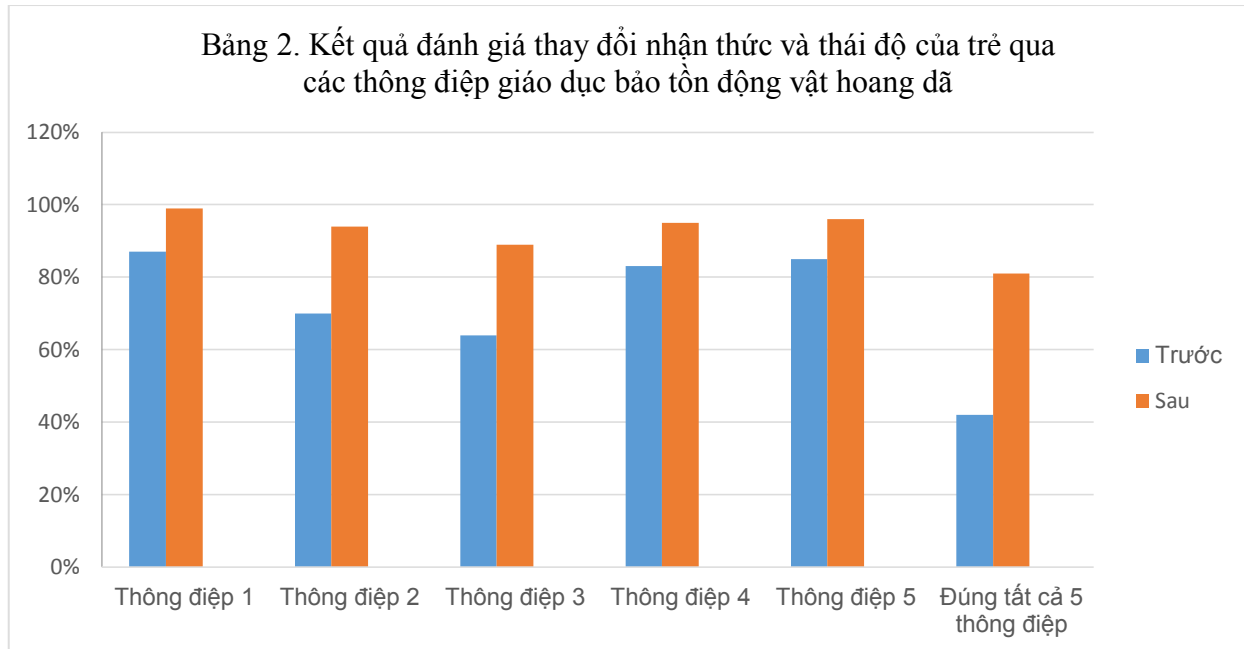
Việc sử dụng phim ảnh và các câu chuyện đáng yêu, xúc động cũng tác động tích cực giúp tăng tình yêu của trẻ với loài động vật, từ đó giúp trẻ ghi nhớ về loài và những thông tin đã được học. Điều này thể hiện rõ đối với loài tê tê: cuối ngày hoạt động, tỉ lệ các em nhỏ nhận biết đúng loài tê tê đã tăng lên gấp đôi, đạt 93%. Không chỉ vậy, các em còn nhận thức được lớp vảy cứng của tê tê giúp bảo vệ tê tê trước các loài thú ăn thịt to lớn, thậm chí là loài sư tử và loài hổ. Trẻ đặc biệt ấn tượng với hình ảnh tê tê con thè chiếc lưỡi dài rất đáng yêu và bám đuôi tê tê mẹ không rời. Bộ phim và câu chuyện về cá thể tê tê mồ côi tên Kim cũng đã giúp trẻ hình thành được nhận thức và hiểu biết về nạn săn bắt, buôn bán và sử dụng tê tê. Tất cả những điều này đã để lại ấn tượng mạnh mẽ trong lòng học sinh, và tê tê đã trở thành loài động vật yêu thích của hầu hết học sinh sau khi tham gia dự án.

Việc quan sát thực tế loài động vật giúp tăng khả năng ghi nhớ và nhận biết động vật của trẻ. Ba loài Tê tê, Cây mực và Mèo rừng đều có tỷ lệ nhận biết sau tham quan cao hơn hẳn hai loài Cây vằn và Rái cá – vốn là hai loài trẻ không được quan sát trực tiếp. Với trí nhớ của một trẻ nhỏ 5 tuổi, một số em khó có thể nhớ ngay được hình dáng, tên gọi và đặc điểm của một loài động vật nếu chỉ qua hình ảnh và lời kể. Tuy nhiên, bằng việc gợi ý các đặc điểm nhận biết của loài, ví dụ như cây vằn có những sọc vằn đặc trưng trên cơ thể, hay rái cá bơi lặn dưới nước và thích ăn cá, các hoạt động đã giúp trẻ nhận biết được hai loài động vật này, với tỉ lệ nhận biết sau tham quan trung bình đạt hơn 50%. Bên cạnh đó, việc được trải nghiệm và tìm hiểu về các loài động vật này tại Trung tâm Giáo dục thông qua hình ảnh, âm thanh và các mô hình động vật cũng góp phần giúp trẻ ghi nhớ lâu hơn.

Tóm lại, sau một ngày tham quan học tập và trải nghiệm các hoạt động khám phá, sự hiểu biết của học sinh về các loài động vật hoang dã đã gia tăng đáng kể. Việc nâng cao hiểu biết của trẻ về động vật hoang dã sẽ giúp tăng dần sự quan tâm cũng như tình yêu của trẻ đối với động vật, qua đó định hình tư tưởng, thay đổi nhận thức và thái độ của trẻ đối với việc bảo tồn động vật hoang dã.

5.1.2. Đánh giá thay đổi nhận thức, thái độ và hành vi của trẻ về bảo tồn động vật hoang dã

Chú giải: Các thông điệp trong bảng đánh giá:

- Thông điệp 1: Không ăn thịt động vật hoang dã
- Thông điệp 2: Không nuôi động vật hoang dã làm thú cưng
- Thông điệp 3: Không nuôi sinh sản động vật hoang dã
- Thông điệp 4: Liên lạc với trung tâm cứu hộ khi nhìn thấy động vật hoang dã bị thương
- Thông điệp 5: Tuyên truyền với gia đình và bạn bè về bảo tồn động vật hoang dã

Biểu đồ trên so sánh kết quả đánh giá về việc nhận thức và thái độ của trẻ về các hành động bảo tồn động vật hoang dã trước và sau khi tham gia dự án.

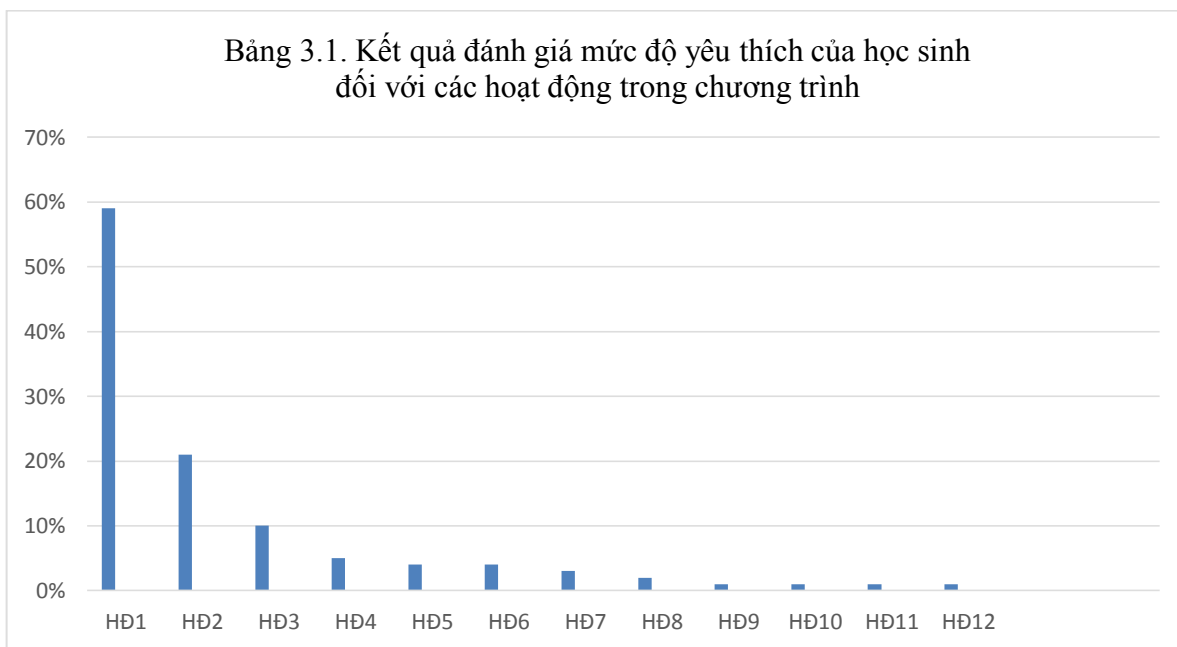
Kết quả đánh giá trước khi tham gia dự án cho thấy học sinh đã có nhận thức và thái độ tương đối tốt với việc bảo vệ động vật. Trên 60% trẻ lựa chọn thực hiện các hành động tích cực nhằm bảo vệ động vật hoang dã. Kết quả này cho thấy rằng, dù chưa có nhiều hiểu biết về các loài động vật hoang dã nhưng các em nhỏ đã phần nào dành sự quan tâm và tình yêu đối với những loài động vật hoang dã. Kết quả tích cực này cũng thể hiện tác động của các chiến dịch truyền thông và nâng cao nhận thức về bảo tồn động vật hoang dã tại Việt Nam trong thời gian qua.

Kết quả đánh giá sau khi tham gia dự án cho thấy học sinh có nhận thức và thái độ đầy đủ hơn về bảo tồn động vật hoang dã. Tỷ lệ học sinh trả lời đúng tất cả 5 thông điệp đã tăng lên gần gấp đôi, đạt 81%. Trong số 5 thông điệp, có 4 thông điệp “Không ăn thịt động vật hoang dã”, “Liên lạc với trung tâm cứu hộ khi nhìn thấy động vật hoang dã bị thương”, “Tuyên truyền với gia đình và bạn bè về bảo tồn động vật hoang dã” và “Không nuôi động vật hoang dã làm thú cưng” được học sinh lựa chọn với tỷ lệ rất cao, trên 94%. Đặc biệt phải kể đến thông điệp “Không ăn thịt động vật hoang dã” đạt đến 99%. Ngoài việc được lồng ghép với tần suất cao

trong các hoạt động của dự án, đây cũng là 4 thông điệp xuất hiện nhiều trên các phương tiện truyền thông như tivi, báo đài. Điều này một phần tác động đến việc hình thành nhận thức và các hành vi tích cực của trẻ đối với động vật hoang dã, ngay cả trước và sau khi tham gia dự án.

Thông điệp “Không nuôi sinh sản động vật hoang dã” có tỷ lệ học sinh lựa chọn ở mức thấp hơn, chỉ đạt 64% (trước tham quan) và 89% (sau tham quan). Điều này có thể do việc nhân nuôi sinh sản động vật hoang dã là vấn đề tương đối khó hiểu đối với lứa tuổi mầm non. Vấn đề này cần đưa vào các dự án giáo dục bảo tồn lâu dài cho học sinh ở nhiều độ tuổi khác nhau, để học sinh có được sự hiểu biết và nhận thức đúng đắn và toàn diện nhất.

5.1.3. Đánh giá mức độ yêu thích của trẻ đối với các hoạt động giáo dục Dự án “Tuổi thơ xanh”

Chú thích: Các hoạt động này được trẻ nêu tên và giáo dục viên điền vào bảng đánh giá sau tham quan vào cuối ngày.

Hoạt động 1 (HD1): Xem động vật tại Trung tâm

Hoạt động 2 (HD2): Tô màu

Hoạt động 3 (HD3): Khám phá thiên nhiên bằng kính lúp

Hoạt động 4 (HD4): Xem hoạt hình và các đoạn phim

Hoạt động 5 (HD5): Tất cả các hoạt động

Hoạt động 6 (HD6): Các hoạt động trong phòng Kid-room

Hoạt động 7 (HD7): Vào rừng nhặt rác

Hoạt động 8 (HD8): Chơi rút gỗ - học bảng chữ cái và nhận diện động vật nhà-động vật hoang dã

Hoạt động 9 (HD9): Thích nghe kể chuyện buổi sáng

Hoạt động 10 (HD10): Tập thể dục

Hoạt động 11 (HD11): Làm anh hùng bảo vệ các bạn động vật

Hoạt động 12 (HD12): Nghe tiếng kêu của các bạn động vật

Từ biểu đồ có thể thấy, rất nhiều hoạt động trong chương trình Dự án Tuổi Thơ Xanh đã để lại cho trẻ niềm yêu thích và ấn tượng dù chỉ sau một ngày trải nghiệm và học tập.

Có đến 59% số trẻ được hỏi đều nhắc đến hoạt động Xem động vật tại Trung tâm. Đối với các trẻ thuộc dự án Tuổi Thơ Xanh, đây là lần đầu tiên trẻ có cơ hội được tận mắt quan sát động vật hoang dã. Việc được đi thăm và nhìn ngắm hình dáng đặc điểm của các loài động vật, cũng như các hoạt động của chúng (trèo cây, ăn, uống) đã để lại cho các em nhỏ những ấn tượng sâu sắc. Mỗi cá thể động vật tại trung tâm mà các em được thăm đều có một câu chuyện cuộc đời cảm động và ý nghĩa. Bằng việc sử dụng hiệu quả các câu chuyện này trong việc giáo dục các em nhỏ, hoạt động đi thăm động vật đã để lại trong lòng các bạn nhỏ những cảm xúc khó quên và những bài học quý giá. Theo đó, tình yêu thương động vật của các em đã được tăng lên rõ rệt. Nhiều trẻ đã mạnh dạn chia sẻ rằng các em không muốn những điều không hay sẽ xảy đến với các bạn như cách mà con người đã làm với các bạn động vật trước đây. Các em cũng hiểu được tầm quan trọng của việc bảo vệ động vật hoang dã để tương lai không chỉ còn nhìn thấy động vật hoang dã qua phim ảnh, sách báo. Tuy nhiên, để duy trì hoạt động này trong các dự án giáo dục tiếp theo cần tiếp tục chú ý đến vấn đề phúc lợi động vật, đảm bảo để các chuyến tham quan của học sinh không gây ảnh hưởng đến tập tính hoạt động của động vật.

Hoạt động tô màu là hoạt động tiếp theo được trẻ yêu thích nhất, đạt 21% số lượng học sinh được hỏi. Nhiều nghiên cứu chỉ ra rằng, hoạt động tô màu được lứa tuổi mầm non yêu thích và tập trung thực hiện. Những bức tranh tô màu ngộ nghĩnh độc đáo hình tê tê, mèo rừng, cây vằn và cây mực được trẻ nhỏ nâng niu đem về nhà cho bố mẹ. Và chính những bức tranh, những lời kể của các bé tham gia dự án sẽ góp phần lan truyền những thông điệp bảo tồn đến nhiều người hơn. Tỷ lệ này cũng khuyến khích dự án đưa ra các hoạt động mỹ thuật, thủ công nhiều hơn và lồng ghép vào đó những thông điệp giáo dục để nâng cao hiệu quả của dự án.

Hoạt động tiếp theo thu hút được nhiều sự quan tâm và yêu thích của trẻ chính là hoạt động khám phá thiên nhiên cùng với kính lúp, đạt tỷ lệ 10%. Đóng vai là những nhà thám hiểm nhí, hay các siêu nhân rừng xanh dũng cảm, trẻ được hướng dẫn sử dụng kính lúp để tìm dấu vết các loài động thực vật và thích thú ngắm nhìn những bạn động vật ở từng gốc cây, bụi cỏ - nhỏ xíu bỗng trở nên to lớn qua chiếc kính thần kỳ. Hiểu được sự hứng thú của trẻ trong lần đầu tiên được tự mình khám phá, các thông điệp về trân trọng sinh vật sống và giữ gìn môi trường thiên nhiên đã được lồng ghép khéo léo và nhận được sự hưởng ứng, tiếp nhận rất tích cực và tự nguyện của các trẻ.

Các hoạt động được các bạn nhỏ yêu thích tiếp theo lần lượt là xem các phim hoạt hình và các đoạn phim về bạn Tê tê, các hoạt động trong phòng Kidroom và đi vào rừng nhặt rác, với tỷ lệ lần lượt là 5%, 4%, 3%. Những hoạt động tuy chưa được trẻ chú ý nhiều nhưng vẫn được các em nhỏ nhắc đến đó là: chơi rút gỗ (2%), và các hoạt động nghe kể chuyện vào buổi sáng, tập thể dục buổi sáng và nghe tiếng kêu của các bạn động vật đều có tỷ lệ là 1%. Có 4% các bạn nhỏ thích tất cả các hoạt động trong dự án. Như vậy, hầu hết các hoạt động trong dự án đều được yêu thích ở mức độ nhất định.

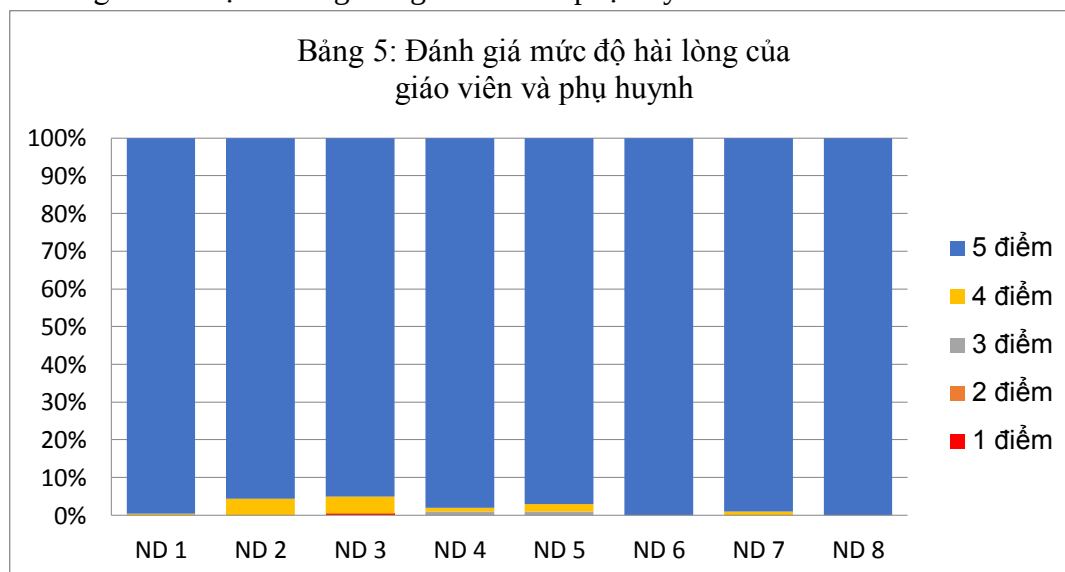
Trong số 205 trẻ được hỏi, ngoài những hoạt động được yêu thích trên, rất nhiều trẻ đã thể hiện sự yêu thích của mình đối với các loài động vật ở trung tâm. Trong số đó, tê tê luôn là loài được nhiều trẻ nhỏ yêu thích nhất. Tiếp đến là loài cây mực và mèo rừng. Có thể thấy rằng hoạt động thăm các cá thể động vật không có khả năng tái thả về rừng, đã tác động lớn đến tình cảm của trẻ nhỏ, gia tăng tình yêu và sự đồng cảm của trẻ đối với các loài động vật.

Tuổi Thơ Xanh là Dự án giáo dục bảo tồn động vật hoang dã đầu tiên thực hiện với học sinh mầm non 5 tuổi trong khu vực. Các kết quả đánh giá đáng khích lệ trên cho thấy dự án đã đạt được mục tiêu trong việc khích lệ tình yêu thiên nhiên trong trẻ, nâng cao hiểu biết, nhận thức, thái độ và thúc đẩy trẻ thực hiện các hành vi tích cực đến động vật hoang dã và môi trường thiên nhiên. Kết quả này cũng đã tạo tiền đề và động lực để các đơn vị, ban ngành liên quan thảo luận kế hoạch mở rộng quy mô dự án và đưa dự án vào chương trình giáo dục thường xuyên của các trường mẫu giáo trong khu vực.

5.2. Báo cáo đánh giá hoạt động của Giáo viên/Phụ huynh

5.2.1. Đánh giá mức độ hài lòng của giáo viên và phụ huynh

Chú thích:

- ND1: Tôi rất vui vì chuyến tham quan
 ND2: Tôi rất thích nội dung tham quan
 ND3: Nội dung hoạt động rất phù hợp với trẻ
 ND4: Hướng dẫn viên nhiệt tình hướng dẫn những thứ trẻ quan tâm
 ND5: Tôi và đoàn đã được đưa đón, ăn uống chu đáo
 ND6: Tôi rất hài lòng vì chuyến tham quan
 ND7: Tôi muốn được tham gia các chương trình như thế này trong tương lai
 ND8: Tôi muốn nhiều trẻ được tham gia các chương trình như thế này hơn

Dự án Tuổi Thơ Xanh nhận được sự ủng hộ và mức độ hài lòng cao gần như tuyệt đối từ giáo viên và phụ huynh về tất cả hạng mục được hỏi. Có đến 100% giáo viên và phụ huynh rất hài lòng vì chuyến tham quan và mong muốn nhiều trẻ được tham gia các chương trình như thế này hơn. Gần 100% người tham gia cảm thấy rất vui khi tham gia chương trình. 99% giáo viên và phụ huynh hài lòng với tinh thần nhiệt tình và chu đáo của hướng dẫn viên đối với trẻ. Công tác chuẩn bị hậu cần cũng được đánh giá cao với tỷ lệ 99% người tham gia hài lòng. Không chỉ mong muốn nhiều trẻ được tham gia chương trình, bản thân của hầu hết giáo viên và phụ huynh cũng bày tỏ nguyện vọng được tham gia Dự án trong tương lai, với tỷ lệ 99%. Xét về nội dung hoạt động, tỷ lệ giáo viên và phụ huynh hài lòng đạt đến 96%. Chỉ có 4% cho rằng hoạt động có phần quá tải thông tin và khó nhớ cho các trẻ 5 tuổi có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn, khiếm khuyết về nhận thức hoặc các trẻ sinh cuối năm.

5.2.2. Những điều giáo viên và phụ huynh ấn tượng nhất trong Dự án Tuổi Thơ Xanh

Hình 1: Những điều giáo viên và phụ huynh ấn tượng nhất trong Dự án Tuổi Thơ Xanh

Biểu đồ trên thể hiện tám nhóm nội dung (trong số tổng cộng 26 nhóm) giáo viên và phụ huynh ấn tượng nhất trong Dự án Tuổi Thơ Xanh.

5.2.3. Nguyên vọng và đề xuất của giáo viên và phụ huynh

Hình 2: Nguyên vọng và đề xuất của giáo viên và phụ huynh cho Dự án Tuổi Thơ Xanh

5.3. Kết quả thảo luận về việc triển khai và nhân rộng Dự án năm học 2017-2018

Hội thảo Tổng kết Dự án Tuổi thơ xanh - Thảo luận kế hoạch phát triển Dự án năm học 2017-2018 đã diễn ra thành công tốt đẹp với sự tham gia của gần 200 Đại biểu, Khách mời. Hội thảo đi đến thống nhất về việc tiếp tục triển khai dự án cho học sinh 5 tuổi của 28 Trường Mầm non thuộc địa bàn Huyện Nho Quan.

Hơn thế nữa, nhằm đạt được tính bền vững cho Dự án, việc đóng góp, chia sẻ nguồn kinh phí từ Gia đình và Nhà trường để trẻ tham gia Dự án Tuổi Thơ Xanh năm học 2017-2018 cũng đã được đưa ra lấy ý kiến tại hội thảo và thu được kết quả rất tích cực. Tỷ lệ giáo viên và phụ huynh đồng ý đóng góp 25% và 50% tổng chi phí thực hiện chuyến tham quan của trẻ lần lượt lên đến 56% và 36%. Điều này cho thấy sự quan tâm và cộng hưởng từ cộng đồng đến công tác bảo tồn cũng như các hoạt động giáo dục bảo tồn và phát triển toàn diện cho trẻ. Kết quả cuối cùng sẽ được quyết định sau buổi gặp mặt giữa Trung tâm và Cán bộ Lãnh đạo Ủy ban Nhân dân Huyện, Phòng Giáo dục và Đào tạo, cùng Ban Giám hiệu 28 Trường Mầm non trong địa bàn huyện Nho Quan, dự kiến diễn ra cuối tháng 9 năm 2017.

6. BÀI HỌC KINH NGHIỆM

6.1 Những điều đã đạt được

Nội dung chương trình được thiết kế phù hợp với nhận thức của học sinh mẫu giáo 5 tuổi, cân bằng giữa các hoạt động trí thức và thể chất, trong nhà và ngoài trời. Các hoạt động được sắp xếp có chủ đích tạo sự liên mạch trong nội dung giữa hoạt động trước và sau. Các nội dung được thiết kế sáng tạo, mang lại sự thích thú cho học sinh trong quá trình học tập và khám phá;

Phương pháp kể chuyện và gợi mở được sử dụng chủ yếu trong quá trình tiến hành hoạt động, tạo điều kiện cho học sinh tiếp nhận kiến thức một cách chủ động;

Thu hút được sự quan tâm của các đơn vị truyền thông trong nước (3 đơn vị truyền hình, 5 bài báo điện tử và 1 bài báo in) và quốc tế (1 đoàn làm phim từ ARTE, nước Cộng hòa Liên bang Đức, 1 đoàn làm phóng sự phát thanh của ABC (Úc) và BBC (Anh));

Tài liệu hỗ trợ giáo dục, bảng câu hỏi đánh giá cho trẻ được thiết kế phù hợp với lứa tuổi;

Thiết kế dự án rõ ràng với hai hội thảo trước và sau hợp phần tham quan cho học sinh. Điều này tạo điều kiện kết nối giữa Trung tâm, Phòng Giáo dục Đào tạo huyện Nho Quan, đại diện Ban giám hiệu, Giáo viên và Phụ huynh học sinh. Từ đó, tạo thuận lợi cho quá trình triển khai dự án, các phản hồi tích cực từ Ban giám hiệu, Giáo viên và Phụ huynh trong quá trình thực hiện cũng như việc áp dụng hoạt động của vào kế hoạch phát triển các hoạt động ngoại khóa;

Độ tuổi lựa chọn là học sinh mẫu giáo 5 tuổi phù hợp với khả năng nhận thức cũng như tính chủ động trong quá trình tham gia chương trình của trẻ;

Dự án triển khai đúng kế hoạch, đảm bảo hoàn thành trước khi năm học 2016 - 2017 kết thúc;

Công tác hậu cần (ăn uống 2 bữa giữa giờ, bữa ăn trưa và chỗ nghỉ ngơi) được đảm bảo.

6.2 Những điểm cần rút kinh nghiệm

Thời gian phê duyệt dự án cần được rút ngắn. Việc phê duyệt, cho phép triển khai dự án muộn, khiến công tác thực hiện dự án trở nên gấp rút. Từ cuối tháng 3 đến hết tháng 5 năm 2017, các chuyến tham quan của trẻ gần như diễn ra liên tục (kể cả những ngày cuối tuần của Tháng 5) nhằm đảm bảo tiến độ với chương trình học trên lớp của trẻ. Một số chuyến tham quan buộc phải tiến hành vào ngày mưa gió vì không còn sự lựa chọn nào khác. Tuy vẫn đảm bảo được nội dung hoạt động trong ngày và an toàn của trẻ nhưng yếu tố thời tiết (mưa to, nắng nóng) cũng gây ảnh hưởng đến quá trình đi lại của trẻ.

Đảm bảo danh sách học tham gia đúng độ tuổi, tránh tình trạng học sinh chưa đủ tuổi tham gia gây ảnh hưởng tới quá trình tiến hành dự án (do trẻ không tiếp thu, tập trung vào bài giảng, quấy khóc gây ảnh hưởng tới các trẻ khác).

Đảm bảo trường tổ chức và sắp xếp học sinh tham gia đúng theo danh sách chuyến tham quan đã gửi cho Trung tâm, tránh tình trạng đổi chuyến hoặc đổi một số học sinh từ chuyến này sang chuyến khác nhằm đảm bảo thuận lợi cho lợi ích của bảo hiểm du lịch dành cho trẻ tham quan.

Hạn chế việc sắp xếp đại diện hội phụ huynh là bố/ mẹ của học sinh có mặt trong chuyến tham quan của ngày diễn ra hoạt động. Điều này dẫn đến tình trạng trẻ bám theo bố/ mẹ, quấy khóc, không chú ý tham gia vào hoạt động cùng các bạn trang lứa.

Cần đẩy mạnh công tác truyền thông nhằm lan toả ý nghĩa và mô hình hoạt động của dự án và thu hút sự quan tâm của các đơn vị địa phương, trong nước cũng như quốc tế.

Cần hướng dẫn kỹ giáo viên về cách sử dụng bảng câu hỏi cũng như phương pháp đặt câu hỏi cho trẻ nhằm đảm bảo hiệu quả của quá trình đánh giá trước và sau dự án đối với trẻ.

Giáo viên và phụ huynh đi cùng có trách nhiệm hỗ trợ quản lý trẻ và tham gia hoạt động với trẻ, nên tuyệt đối không mang theo trẻ em, con cháu đi theo gây ảnh hưởng đến hoạt động chính của các trẻ 5 tuổi;

Giáo viên và Phụ huynh hỗ trợ giám sát hoạt động và quản lý trẻ chặt chẽ hơn, không tự ý tiến hành các hoạt động ngoài nội dung ngày tham quan nhằm tránh các tai nạn đáng tiếc xảy ra;

Giáo viên và phụ huynh cần lưu ý mang đầy đủ vật dụng cần thiết cho trẻ (quần áo để thay, mũ, gối, chăn, áo khoác, mũ cho trẻ vì trời nắng; đối với các cháu say xe thì cần chuẩn bị khăn lau, uống thuốc say xe, túi nôn, quần áo dự phòng cho bạn bị nôn...).

Đảm bảo thời gian xuất phát, tránh tình trạng đến muộn gây ảnh hưởng tới lịch trình chuyến tham quan;

7. KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

7.1 Kết luận

Dự án Tuổi Thơ Xanh được tổ chức thành công cho 1.173 học sinh mầm non lớp 5 tuổi và gần 200 đại diện Phòng Giáo dục Đào tạo huyện Nho Quan, Ban giám hiệu, Giáo viên và Phụ huynh của 14 Trường Mầm non trong địa bàn huyện Nho Quan, tỉnh Ninh Bình. Kết quả đánh giá cho thấy Dự án đạt được mục tiêu trong việc giáo dục và kết nối trẻ với thiên nhiên hoang dã; ươm mầm tình yêu, hình thành thái độ và hành vi tích cực của trẻ đối với việc bảo vệ thiên nhiên môi trường, động vật hoang dã; Dự án cũng góp phần tích cực trong việc phát triển tâm sinh lý của trẻ.

Chương trình nhận được sự ủng hộ và tạo điều kiện của ban lãnh đạo Phòng Giáo dục và Đào tạo huyện, ban giám hiệu, giáo viên, phụ huynh các trường cũng như các cán bộ Vườn quốc gia Cúc Phương; tạo sự kết nối chặt chẽ giữa Nhà trường và Gia đình trong việc giáo dục trẻ.

Nhận được sự quan tâm của các đơn vị truyền thông trong nước (3 đơn vị truyền hình, 5 bài báo điện tử chính thống, 1 báo in đưa tin) và nước ngoài (1 đoàn quay phim của Đức, 1 đoàn làm phóng sự phát thanh của Úc và Anh).

7.2 Kiến nghị

Đẩy mạnh việc sửa đổi, đánh giá hiệu quả của Dự án Tuổi Thơ Xanh và tiếp tục mở rộng quy mô của Dự án trên địa bàn toàn huyện Nho Quan, tỉnh Ninh Bình cũng như các địa bàn khác trong cả nước như một hoạt động ngoài trời thường niên.

Phát triển nhiều chương trình giáo dục môi trường và bảo tồn thiên nhiên hoang dã cho các học sinh lứa tuổi mầm non ở Việt Nam.

Khuyến khích Nhà trường và Gia đình chủ động đóng góp và đăng ký thực hiện chương trình tham quan cho trẻ.

Giảm bớt nội dung kiến thức, lựa chọn những thông điệp giáo dục chính và lồng ghép vào các trò chơi vận động, âm nhạc, mỹ thuật, thủ công để tăng hiệu quả giáo dục cũng như tăng sự quan tâm, yêu thích của trẻ đối với các hoạt động của dự án.

Về bảng hỏi đánh giá hiệu quả tiếp thu và sự thay đổi về nhận thức, thái độ của trẻ, cần lựa chọn sử dụng những từ ngữ gần gũi với lứa tuổi mầm non nhằm đảm bảo trẻ hiểu nội dung được hỏi và trả lời đúng nội dung câu hỏi.

8. PHỤ LỤC

8.1. Phụ lục 1: Chương trình Hội thảo Giới thiệu Dự án Tuổi Thơ Xanh

Thời gian	Nội dung
07:45 – 08:00	- Tập trung tại trụ sở Phòng Giáo dục và Đào tạo huyện Nho Quan (PGD) - Di chuyển tới Trung tâm Nghiên cứu và Bảo tồn Động vật hoang dã (SVW tổ chức xe đưa đón tại PGD)
08:30 – 09:00	- Tập trung tại Trung tâm Nghiên cứu và Bảo tồn Động vật hoang dã - Chào mừng, hoạt náo, giao lưu làm quen - Giới thiệu kế hoạch làm việc trong ngày
09:00 – 10:30	- Giới thiệu về Tê tê và Thú ăn thịt - Giới thiệu về hoạt động của Save Vietnam's Wildlife; thành công và thách thức trong công tác bảo tồn tê tê ở Việt Nam
10:30 – 11:30	- Giới thiệu về dự án “Tuổi thơ xanh” - Giới thiệu về chương trình hoạt động đối với học sinh: tài liệu, hoạt động giáo dục, sổ tay... - Kế hoạch triển khai dự án
11:30 – 13:00	- Ăn trưa - Nghỉ giải lao
13:00 – 14:30	- Di chuyển đến Hồ Mạc và Động Người Xưa - Tham quan, chụp ảnh tại Hồ Mạc - Tham quan, chụp ảnh tại Động Người Xưa - Di chuyển về Trung tâm Giáo dục bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê
14:45 – 16:30	- Tham quan Trung tâm Giáo dục bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê - Giới thiệu nội dung tham quan - Đánh giá trước tham quan - Tham quan Trung tâm Giáo dục bảo tồn - Tham quan hoạt động chuẩn bị thức ăn cho Thú ăn thịt và Tê tê - Tham gia cho Cây mực ăn (lựa chọn) - Đánh giá sau tham quan
16:30 – 17:00	- Ký cam kết, chụp ảnh và tặng quà lưu niệm - Di chuyển về Phòng Giáo dục
17:00 – 17:30	- Chia tay, kết thúc chương trình tham quan. - Di chuyển về trụ sở Phòng GD&ĐT huyện Nho Quan (SVW tổ chức xe đưa đón về trụ sở PGD)

8.2. Phụ lục 2: Chương trình Dự án Tuổi Thơ Xanh cho Trẻ 5 tuổi

Thời gian	Hoạt động
7:00 – 7:30	- Tập trung tại Trường Mầm non (Trẻ và thầy cô, phụ huynh tự túc ăn sáng) - Phát áo cho Trẻ, Trẻ thay áo trước khi lên xe
7:30 – 8:00	Di chuyển tới VQG Cúc Phương (SVW tổ chức xe đưa đón tại trường)
8:00 – 8:30	- Tập trung giáo viên, đại diện hội phụ huynh học sinh và học sinh tại Trung tâm Nghiên cứu và Bảo tồn Động vật hoang dã - Nghỉ ngơi, vệ sinh - Chào mừng, hoạt náo, giao lưu làm quen và giới thiệu chương trình tham quan - Khảo sát – đánh giá trước tham quan
8:30 – 09:15	- Kể chuyện “Siêu nhân Rừng xanh” - Hoạt động “Nhà thám hiểm nhí”
09:15 - 09:30	Giải lao, cho các cháu uống sữa
09:30 - 10:30	- Hoạt động “Khám phá Chiến hộp bí ẩn” - Hoạt động “Bảng chữ cái động vật”
10:30 – 13:00	- Di chuyển vào phòng nghỉ - Ăn uống và ngủ trưa
13:00 – 13:15	- Trẻ dậy, vệ sinh, thể dục - Di chuyển và Tập trung tại Trung tâm, chuẩn bị cho hoạt động buổi chiều - Uống sữa
13:15 – 14:15	- Vui chơi, học tập trong Phòng trẻ em – Trung tâm Giáo dục - Xem phim hoạt hình “Tớ là tê tê bé nhỏ” - Tô màu Sổ tay khám phá
14:15 – 14:30	Nghỉ giải lao, ăn sữa chua, bánh ngọt/xôi
14:30 – 15:00	Tham quan các loài động vật cứu hộ tại Trung tâm
15:00 – 15:15	Quan sát hoạt động chăm sóc động vật của nhân viên tại Trung tâm
15:15 – 15:45	- Khảo sát – đánh giá sau tham quan - Tặng bưu thiếp Tê tê, chụp ảnh lưu niệm - Xuất phát về lại trường (SVW tổ chức xe đưa đón về Trường)
16:30	Phụ huynh đón trẻ tại trường

8.3. Phụ lục 3: Chương trình Hội thảo Đánh giá Dự án Tuổi Thơ Xanh

Thời gian	Nội dung
Phần 1	• Đối với đại diện Ban giám hiệu, Giáo viên và Phụ huynh chưa tham dự Hội thảo Giới thiệu dự án (tháng 3/2017) • Đối với đại diện Ban giám hiệu 14 Trường chưa tham gia Dự án (năm học 2016-2017)
7:30 – 7:45	• Tập trung, tiếp đón tại Hội trường Ủy ban Nhân dân/ Nhà văn hoá huyện Nho Quan;
7:45 – 8:45	• Chào mừng và giới thiệu chương trình • Hiện trạng Bảo tồn Động vật hoang dã ở Việt Nam • Hoạt động của Trung tâm Bảo tồn Trung tâm Nghiên cứu và Bảo tồn Động vật hoang dã
Phần 2	• Đối với toàn bộ khách mời
8:45 – 9:15	• Nghỉ giải lao, ăn uống nhẹ • Tiếp đón đại diện Phòng Giáo dục Đào tạo, Ban giám hiệu, giáo viên và phụ huynh đã tham gia Hội thảo Giới thiệu (Tháng 3/2017)
9:15 – 9:30	• Chào mừng • Phát biểu của Đại diện Phòng Giáo dục
9:30 – 10:30	• Tổng kết và Đánh giá Dự án Tuổi thơ xanh năm học 2016-2017
10:30 – 11:15	• Thảo luận và thống nhất kế hoạch nhân rộng dự án tới toàn bộ 28 Trường Mầm non trong địa bàn huyện Nho Quan, năm học 2017-2018
11:15 – 11:30	• Đánh giá và kết thúc chương trình
11:45 – 13:30	• Ăn trưa và giao lưu

8.4. Phụ lục 4: Nội dung chi tiết các hoạt động giáo dục của Dự án Tuổi Thơ Xanh

8.4.1 HOẠT ĐỘNG DIỄN GIẢI, KHÁM PHÁ THIÊN NHIÊN

8.4.1.1. Kể chuyện “Siêu nhân rừng xanh”

Nội dung

Kể chuyện

Mục đích

Mở đầu ngày tham quan, giúp học sinh làm quen và tạo sự hào hứng cho các hoạt động tiếp theo.

Đối tượng:

Học sinh 5-6-7 tuổi.

Thời gian: 20 phút

Mục tiêu kiến thức

Làm quen với một số loài động vật: Tê tê, Cây mực, Mèo rừng

Vật dụng chuẩn bị

- Loa xách tay
- Bộ hình ảnh của một số loài động vật (Tê tê, Cây mực, Mèo rừng và dây leo) được in và ép plastic để có thể dùng nhiều lần
- Usb chứa file âm thanh tiếng kêu của Voọc.

Tiến hành

- Tập trung học sinh lại trước sân, ổn định chỗ ngồi và bắt đầu kể chuyện. Đây là câu chuyện mở đầu, dẫn dắt cho các hoạt động trong ngày.

- Cán bộ giáo dục (CBGD) yêu cầu học sinh nhắm mắt để lắng nghe âm thanh và ngửi các mùi hương xung quanh. Sau khi học sinh trả lời, CDBGD hỏi và giúp trẻ liệt kê về khung cảnh xung quanh: núi, bầu trời, mây, cây cối... Sau đó dẫn nhập vào câu chuyện. (Chữ in nghiêng là nội dung câu chuyện và thảo luận với học sinh)

‘Hôm nay, Chi và Nam sẽ cùng nhau đi thăm Cây chò ngàn năm nằm sâu trong Vườn quốc gia Cúc Phương.

Chi : “Vậy là hôm nay chúng ta sẽ đi vào rừng đúng không Nam?”

Nam: “Đúng vậy, cậu có sợ không?”

Chi : “Không, tớ không sợ đâu. Chúng

ta đi thôi!”

“Lên đường!” – Hai bạn đồng thanh nói.

Vườn quốc gia Cúc Phương là một khu rừng rộng lớn, với rất nhiều cây cối, loài vật phong phú mà không ở nơi nào có. Ở đây, có những cây cao thật cao, tán cây rộng che cả ông mặt trời; lại có những cây dây leo dài thật dài, vắt ngang những thân cây như những chiếc võng khổng lồ. (CBGD cho học sinh xem ảnh dây leo).

Tiếng vượn hú, tiếng chim kêu lại có cả tiếng lá rì rào trong gió. (CBGD cho học sinh nghe tiếng kêu của voọc từ loa xách tay, sau đó hướng dẫn trẻ bắt chước cách kêu của động vật).

Hai bạn vừa đi vừa thích thú ngắm nhìn cảnh vật xung quanh, cho đến khi Chi reo lên:

Chi : “Nam ơi! Đằng trước có một con suối nhỏ.”

Nam: “Cậu sợ hả?”

Chi : “Không, tớ không sợ đâu. Chúng ta đến đó xem đi!”

Hai bạn nhỏ mon men đến gần con suối, nước suối trong vắt nhìn thấy cả những chú cá đang tung tăng bơi lội. Chợt có tiếng sột soạt - sột soạt, thì ra là bạn mèo rừng đang lại gần bờ suối uống nước. Bạn Mèo rừng trông thật xinh xắn với bộ lông vàng điểm những đốm đen. (CBGD cho học sinh xem ảnh Mèo rừng)

“Chào bạn mèo rừng!” – Nam và Chi cất tiếng chào hỏi.

“Chào hai bạn nhỏ! Hai bạn đang đi đâu vậy?” – Mèo rừng vui vẻ đáp lời.

Chi: “Chúng mình đang đến thăm Cây chò ngàn năm. Bạn có thể đưa chúng mình đi không?”

“Không được đâu, đến giờ mình phải đi ngủ rồi. Mình thường đi ngủ lúc mặt trời lên và khi đêm xuống mình sẽ thức dậy để kiếm ăn.”

“Ồ, vậy sao. Tiếc quá!” – Hai bạn nhỏ đáp.

Mèo rừng: “Nhưng mình sẽ chỉ đường cho các bạn. Cứ đi theo đường mòn này, các bạn sẽ thấy ngôi nhà của bác Cây mực. Đó chính là Cây chò ngàn năm. Đến đó các bạn sẽ được nghe kể rất nhiều chuyện từ bác Cây mực!”

Chi : “Cảm ơn Mèo rừng nhé!”

CBGD hỏi lại học sinh để giúp trẻ ghi nhớ đặc điểm hoạt động của Mèo rừng.

Chào tạm biệt Mèo rừng, hai bạn nhỏ lại tiếp tục lên đường. Càng vào sâu trong rừng, đường càng khó đi hơn, nhưng hai bạn nhỏ của chúng ta vô cùng dũng cảm. Dọc đường đi có rất nhiều loài hoa đẹp cùng những cánh bướm rực rỡ, nhưng hai bạn rất ngoan, không la cà chơi đùa, cũng không hái hoa, bắt bướm. Theo đường Mèo rừng chỉ, hai bạn cứ đi mãi, đi mãi cho đến khi gặp một bụi cỏ um tùm.

Chi : “Nhìn kìa, những cây cỏ này cao ngang người chúng ta đó.”

Nam: “Đúng vậy, cậu có sợ không?”

Chi : “Không, mình không sợ đâu. Chúng ta hãy đi thật chậm và quan sát thật kỹ!”

“Vậy chúng mình đi thôi!” – Nam mỉm cười đáp lại.

Vượt qua bụi cỏ rậm rạp, hai bạn cảm thấy mệt và mỗi chân; nên ngồi nghỉ dưới một gốc cây lớn. Nam dựa người vào thân cây thì chợt nghe tiếng động phía sau. Thì ra đó là hang của một bạn Tê tê. Với cơ thể có những chiếc vảy bao phủ cứng vô cùng, như một chiếc áo giáp bảo vệ khỏi kẻ thù, bạn tê tê trông thật khác lạ. Điều đó càng khiến Nam và Chi thấy tò mò, muốn hỏi chuyện bạn Tê tê. Tuy nhiên, cũng giống mèo rừng, là những loài động vật sinh sống về đêm, nên giờ bạn ấy còn đang cuộn tròn ngủ say. Hai bạn đành nhẹ nhàng rời đi và tiếp tục lên đường.

CBGD hỏi và tương tác với học sinh: “Các bạn có biết bạn hổ không? Có sợ hổ không? Hổ có ăn thịt các loài động vật khác được không?” (đợi học sinh trả lời).

“Nhưng mà hổ có ăn thịt được tê tê không?”

Hổ không ăn thịt được bạn Tê tê vì Tê tê có những chiếc vảy cứng vô cùng, giống như chiếc áo giáp. Khi gặp Hổ, Tê tê liền cuộn người lại thành một quả bóng, thế là Hổ không thể ăn thịt được tê tê luôn.

Tê tê thắng được cả Hổ như thế thì chúng mình có sợ Tê tê không?

Bạn Tê tê hiền lắm, thậm chí bạn ấy không có răng để cắn đâu. Nhưng không có răng thì Tê tê ăn kiểu gì nhỉ?

Tê tê thích ăn kiến và mối bằng chiếc lưỡi dài và dính của mình đẩy các bạn ạ.”

CBGD tiếp tục kể chuyện: “Khi trời ngả chiều, tia nắng cũng bớt gay gắt hơn, cũng là lúc hai bạn nhỏ đến được “Cây chò ngàn năm”.

“Oa!” – Chi reo lên.

Cây chò đã ngàn năm tuổi, thân cây to đến mức hai bạn nhỏ thấy mình thật nhỏ bé. Đang loay hoay không biết làm thế nào để gọi bác Cây mực, thì Nam phát hiện cặp mắt nhỏ sáng lấp lánh nổi bật trên bộ lông đen tuyền trên cây. Và đó chính là bác Cây mực. Bác lững thững bước từ trên cây xuống. Chắc tiếng sột soạt khi Chi và Nam đi tới làm bác thức giấc.

“Chào hai bạn nhỏ! Các con đi đâu đây?” - Bác Cây mực cất lời hỏi.

“Chúng cháu chào bác ạ!” - Hai bạn nhỏ đồng thanh.

Chi: “Chúng cháu đang đi đến thăm Cây chò ngàn năm, bạn Mèo rừng đã chỉ chúng cháu đến gặp bác để nghe bác kể chuyện về Cây chò cũng như về các bạn động vật khác.

“Các cháu không sợ vào rừng nguy hiểm sao?” – Bác Cây ngạc nhiên hỏi.

“Dạ không ạ, chúng cháu không sợ đâu. Vì cháu biết các bạn thú trong rừng đều rất dễ thương và tốt bụng. Chúng cháu muốn nghe kể chuyện về bác và các bạn thú. Sau đó cháu sẽ về kể cho mọi người để tất cả đều bảo vệ rừng xanh.” – Chi cười tươi đáp lại.

Bác Cây mực mỉm cười hiền hậu. Rồi bác mời hai bạn nhỏ ăn những trái cây ngon ngọt mà bác kiếm được để lấy lại sức. Vừa ăn bác vừa kể chuyện về Cây chò và các bạn thú đêm cho Nam và Chi nghe.

Khi đã nghỉ ngơi lại sức, cũng là lúc trời chuyển dần sang chiều. Nam và Chi chào tạm biệt bác Cây mực:

“Chúng cháu cảm ơn bác. Chúng cháu sẽ về kể lại cho mọi người những câu chuyện về rừng xanh, về bác và các bạn ở đây để mọi người cùng nhau bảo vệ thiên nhiên, bảo vệ môi trường”.

Cây mực tiễn các bạn nhỏ lên đường trở về. Bác tươi cười chào hai bạn nhỏ và nói:

“Hai cháu thật dũng cảm và ngoan! Hai cháu xứng đáng được gọi là “Siêu nhân rừng xanh!”

Câu chuyện kết thúc, CGBD hỏi để thăm dò mức độ thích thú và hiểu của học sinh. CGBD khuyến khích tất cả trẻ tìm và nhận diện được các bạn động vật có trên áo đồng phục của mình, cũng như tìm trên áo của bạn. Hoạt động không chỉ giúp trẻ nhớ đến đặc tính của các loài động vật lâu hơn, mà còn khơi gợi sự hứng thú của trẻ với việc tìm kiếm các loại động vật (khám phá thiên nhiên), giúp dẫn nhập đến hoạt động tiếp theo.

8.4.1.2. Hoạt động “Nhà thám hiểm nhí”

Nội dung

Tìm hình ảnh và dấu vết của các loài động vật trong rừng

Mục đích

Quan sát, cảm nhận và phát hiện hình ảnh, dấu vết và môi trường sống của các loài động vật trong rừng

Đối tượng:

Học sinh 5-6-7 tuổi.

Thời gian: 30 phút

Mục tiêu kiến thức

- Quan sát, tìm kiếm hình ảnh của các loài động vật và dấu vết hoạt động của chúng.
- Hiểu rằng có rất nhiều loài động vật sống trong rừng

Vật dụng chuẩn bị

- Kính lúp
- Bộ hình ảnh của một số loài động vật/dấu vết động vật được in và ép plastic để có thể dùng nhiều lần
- Bảng ghi chú dấu vết động vật phát cho giáo viên

Tiến hành

- Giải thích hình ảnh của các loài động vật cho học sinh. Giải thích mục đích của trò chơi là tạo điều kiện để học sinh trở thành một nhà thám hiểm khu rừng nhỏ trên tuyến đường trong rừng.

- Giải thích cho học sinh tại sao động vật lại để lại dấu vết (kiếm ăn, đào hang,...). Ví dụ như con sâu ăn lá sẽ để lại lỗ thủng trên lá. Vết thủng trên lá chính là dấu vết giúp ta nhận biết rằng đã có một chú sâu ở đây. Vì thế, học sinh sẽ trở thành các nhà thám tử, đi truy tìm dấu vết và hình ảnh của các loài động vật trong khu rừng. Giải thích một số dấu vết và các loài côn trùng (mà học sinh có thể tìm thấy trong khu vực.

- Cách chơi là dùng kính lúp để phát hiện các hình ảnh và dấu vết của các loài động vật. Chia học sinh thành nhóm 5 người, mỗi nhóm có 1 người lớn đi kèm. Phát kính lúp cho học sinh và bảng ghi chú dấu vết động vật cho giáo viên đi cùng. Yêu cầu các nhóm đi dọc tuyến đường đã chuẩn bị trước. Các

nhóm chú ý tìm kiếm và thu thập dấu vết động vật nếu thấy. Đối với những vật có thể cầm, lấy được thì yêu cầu nhóm có thể mang về để phân loại. Khuyến khích các nhóm nhặt rác (nếu có) trên tuyến đường khám phá bằng cách giải thích tác hại của rác đến đời sống của các loài động thực vật.

- Tập trung các nhóm lại tại một địa điểm thích hợp. Cán bộ giáo dục có mẫu của các dấu vết và sẽ hỏi xem có những nhóm nào đã tìm thấy dấu vết này. Sau đó giải thích cho học sinh đó là dấu vết của loài gì, hoạt động gì của động vật đã tạo nên dấu vết đó.
- Vỗ tay khen thưởng sau khi kết thúc hoạt động. Thu lại kính lúp.

Gợi ý những hình ảnh sử dụng trong hoạt động: (có thể thay đổi cho phù hợp với đối tượng và địa điểm tiến hành chương trình)

- Nhện trong màng nhện – Bài học về việc không nên phá tổ của động vật;
- Vết thủng do sâu ăn trên lá cây, thân cây;

- Tổ ong – Bài học về giá trị của các loài động vật; và sự an toàn/nguy hiểm khi khám phá rừng;
- Sâu – nhộng bướm – bướm bướm – Bài học về việc không giết các loài sâu để có bướm đẹp;
- Rác thải – Bài học về ý thức giữ gìn vệ sinh chung và môi trường
- Dấu vết đào hang của giun đất;
- Cành cây bị gãy – Bài học về việc không nên bẻ cây, hái hoa khi đi tham quan;
- Tổ chim – Bài học về việc không nên bắt các loài động vật, nhất là động vật còn nhỏ về làm thú cảnh.

8.4.1.3. Hoạt động “Chiếc hộp bí ẩn”

Nội dung: Ghi nhớ và tìm lại những gì mình đã thấy trong tự nhiên.

Mục đích

- Rèn luyện khả năng xúc giác, cảm nhận và xác định đồ vật bằng tay.
- Khả năng giao tiếp, gợi ý đồ vật.
- Khả năng tìm kiếm.

Thời gian: 20 phút.

Vật dụng/ Chuẩn bị

- Hộp giấy bìa cứng có lỗ xung quanh để có thể cho tay vào.
- Các đồ vật: vỏ ốc, vỏ chai nhựa, vỏ bim bim, hộp sữa, túi bóng, cành cây khô, lá khô, quả thông, hòn đá, quả bóng, rễ cây). Chuẩn bị 3 phần đồ vật: 1 phần cho vào hộp giấy, 2 phần để giấu ở khu vực xung quanh cho hoạt động tìm kiếm tiếp theo.
- Túi để đựng các đồ vật (túi tái sử dụng).

Tiến hành

- Trước khi hoạt động diễn ra, cán bộ giáo dục sắp đặt những đồ vật đã chuẩn bị sẵn ở khu vực xung quan.
- Đặt những vật đã chuẩn bị vào trong hộp đã chuẩn bị sẵn.
- Tập trung học sinh lại và giải thích luật chơi: “Trong hộp này rất nhiều đồ vật. Các bạn phải dùng tay để sờ nhưng lại không được mở mắt ra nhìn vào thùng. Chúng mình hãy sờ thật kỹ để lát nữa đi vào rừng tìm kiếm các đồ vật đó.”
- Chia học sinh ra thành nhóm từ 5 – 6 người và tiến hành

trò chơi. Dặn dò luật chơi là có những đồ vật bạn có thể cầm về được, có những đồ vật thì không.

- Di chuyển tới khu vực đã chuẩn bị các đồ vật. Học sinh vẫn chia theo nhóm 5 – 6 người và có 1 giáo viên đi kèm. Mỗi nhóm có một túi đựng đồ vật, 1 học sinh sẽ là người cầm túi, các học sinh khác sẽ thu thập các đồ vật.
- Sau khi thu thập xong, di chuyển về vị trí cũ. CBGD hỏi học sinh có những thứ gì khác lạ nếu đặt trong rừng (vỏ chai nhựa, quả bóng...). Sau đó CBGD sẽ lấy các đồ vật bên trong và giải thích tác hại của rác thải tới môi trường. Đặt câu hỏi: “Rác thải thì nên để ở đâu” và “Nếu không có thùng rác thì ta để rác ở đâu” giúp học sinh chủ động suy nghĩ. Câu trả lời là sử dụng các túi bóng để đựng rác, giống như chúng ta vừa cầm túi vào rừng để thu thập các đồ vật. CBGD cũng giúp học sinh hiểu được những gì thì thuộc về rừng và ở

trong rừng; và những gì không thuộc về rừng và nên mang ra khỏi rừng để bảo vệ môi trường sống cho các bạn động vật.

- Kết thúc trò chơi, vỗ tay khen thưởng và thu dọn vật dụng.

8.4.1.4. *Bảng chữ cái động vật*

Nội dung

Học sinh tìm hiểu về các loài động vật thông qua bảng chữ cái tiếng Việt.

Mục đích

Học sinh nhận biết được các bảng chữ cái tiếng Việt, tìm hiểu và phân biệt được các loài động vật hoang dã với các loài vật nuôi.

Đối tượng: Học sinh 5-6-7 tuổi.

Thời gian: 15 - 30 phút.

Vật dụng chuẩn bị:

- Bộ trò chơi rút chữ: Mỗi khối gỗ sẽ được khắc/ viết một chữ cái tiếng Việt ở phía trước.
- Ảnh động vật hoang dã và động vật nuôi: in màu và ép plastic.
- Bàn.

Tiến hành

- Chuẩn bị bộ trò chơi rút gỗ và ảnh động vật trên bàn;
- Giới thiệu bộ trò chơi rút gỗ và luật chơi:
 - Mỗi lượt chơi sẽ có một (hoặc 2-3-4) học sinh (tùy mục đích tạo hứng khởi, hoặc còn ít thời gian);
 - Học sinh sẽ chơi bằng cách lấy một thanh gỗ ra khỏi khối gỗ sao cho không bị đổ;
 - Sau đó sẽ đọc chữ cái được khắc trên thanh gỗ và đặt thanh gỗ lên trên của khối gỗ;
 - Cán bộ giáo dục sẽ hỏi học sinh tên loài vật nào có chữ cái đó.
 - Sau khi học sinh trả lời, cán bộ giáo dục sẽ nói tên của loài động

vật hoang dã và vật nuôi, đồng thời cho xem ảnh của loài vật đó;

- Thảo luận với học sinh về nơi ở của các loài vật vừa giới thiệu: chúng nên ở trong rừng (động vật hoang dã) hay ở cùng với con người (vật nuôi);
- Tiếp tục trò chơi cho đến khi khối gỗ bị đổ hoặc hết thời gian.
- Trong quá trình chơi, nhắc lại những loài động vật được cứu hộ tại trung tâm và học sinh có thể tham vào hoạt động buổi chiều, để tăng sự chú ý và hứng khởi cho học sinh.

8.4.2. *HOẠT ĐỘNG TRONG PHÒNG TRẺ EM - TRUNG TÂM GIÁO DỤC BẢO TỒN THÚ ẨM THỊT VÀ TÊ TÊ*

8.4.2.1. *Khu rừng của chúng tớ*

- Nhận biết bốn loài động vật bao gồm: Cây mực, Cây vằn, Tê tê và Mèo rừng;
- Tìm hiểu hoạt động và thức ăn của các loài động vật đó;
- Xác định được dấu chân của các loài động vật trên nền nhà của Phòng Trẻ em;
- Tô màu Sổ tay khám phá “Khu rừng của chúng tớ” (phụ thuộc vào thời gian, có thể tô tại Phòng trẻ em hoặc sẽ phát cho học sinh mang về).

8.4.2.2. *24 Giờ của Lucky*

- Tìm hiểu và chơi trò chơi về khung thời gian hoạt động của tê tê;
- Tìm hiểu các hoạt động trong một ngày của tê tê;
- Quan sát và tìm kiếm chú tê tê nằm trong hộp ngủ.

8.4.2.3. *Câu chuyện của Tí*

- Tìm hiểu về câu chuyện của Cây vằn Tí: Sinh ra ở trong rừng – Bị buôn bán và săn bắt - Được cứu hộ và chăm sóc – Trở về rừng;
- Thảo luận với trẻ về: Câu chuyện nên như thế nào và ai là người quyết định điều đó;
- Thảo luận: Học sinh có thể làm gì để giúp bảo vệ chú Cây vằn Tí và các bạn của Tí.

8.4.2.4. *Giúp Mr B tìm đường về nhà*

- Tìm hiểu về những yếu tố cần thiết cho việc tái thả động vật hoang dã trở lại tự nhiên (động vật đảm bảo sức khỏe, rừng có độ an toàn cao, nơi sống phù hợp, đảm bảo thức ăn và số lượng các loài động vật);
- Chơi trò chơi để tìm hiểu các loài động vật có thể gặp mối đe dọa gì sau khi trở lại tự nhiên;
- Chơi trò chơi để tìm hiểu các biện pháp giúp các loài động vật được an toàn trở lại tự nhiên.

8.5. Phụ lục 5: Bảng câu hỏi đánh giá hoạt động của Trẻ

Phương pháp:

- Chọn ngẫu nhiên 5 trẻ để tiến hành phỏng vấn trước và sau hoạt động. Cán bộ giáo dục/ giáo viên hỏi và ghi chép câu trả lời, và trẻ không được đọc câu hỏi phỏng vấn.
- Câu 1, 2 dùng để hỏi trước và sau chuyến tham quan; Câu 3, 4, 5, 6, : chỉ dùng để hỏi sau chuyến tham quan.

A. Em có biết đây là loài động vật gì không? [$\checkmark$ (đúng) và x (sai)]

Ảnh Tê tê.....

Ảnh Cây vằn.....

Ảnh Cây mực.....

Ảnh Rái cá.....

Ảnh Mèo rừng.....

B. Trong những hành động sau, những hành động gì em có thể làm để giúp các bạn động vật trong rừng?

Thông điệp (Người phỏng vấn diễn giải cho học sinh, nhưng không gợi ý câu trả lời)	Câu trả lời [$\checkmark$ (đúng) và x (sai)]	
Không ăn thịt động vật hoang dã		
Không nuôi động vật hoang dã làm thú cưng		
Không nuôi sinh sản động vật hoang dã		
Liên lạc với trung tâm cứu hộ khi nhìn thấy động vật hoang dã bị thương		
Tuyên truyền với gia đình và bạn bè về bảo vệ động vật hoang dã		

C. Em thích hoạt động gì nhất trong ngày hôm nay?

.....

D. Giới tính:

a. Nam

b. Nữ

E. Tuổi:

F. Tên

trường:

Ngày phỏng vấn:

Người phỏng vấn:

Chân thành cảm ơn!

8.6. Phụ lục 6: Bảng câu hỏi đánh giá của Giáo viên và Phụ huynh

Trường: Thời gian:

Với mỗi nội dung, bạn hãy đánh dấu x vào cột phù hợp với ý kiến, đánh giá của bạn nhất. Theo mức độ đồng ý tăng dần từ 1 – 5 (1 là không đồng ý, 5 là đồng ý nhất)

Đánh giá của người tham gia	1	2	3	4	5
Tôi rất vui vì chuyến tham quan					
Tôi rất thích nội dung tham quan					
Nội dung các hoạt động rất phù hợp với trẻ					
Hướng dẫn viên nhiệt tình hướng dẫn những thứ trẻ quan tâm					
Tôi và đoàn đã được đưa đón, ăn uống chu đáo					
Tôi rất hài lòng với chuyến tham quan					
Tôi muốn được tham gia các chương trình như thế này trong tương lai					
Tôi muốn nhiều trẻ được tham gia các chương trình như thế này hơn					

Những điều tôi ấn tượng, thích về chuyến tham quan:

.....

.....

.....

.....

.....

Những điều tôi không thích trong chuyến tham quan:

.....

.....

.....

.....

.....

Tôi nghĩ, chuyến tham quan sẽ thành công / vui hơn nếu:

.....

.....

.....

.....

.....

Chân thành cảm ơn!

8.7. Phụ lục 7: Danh sách các Trường và Kế hoạch tham quan Dự án Năm học 2016-2017

TT	Trường MN	Chuyến	Ngày tham quan	Ghi chú
1	MN Cúc Phương	Chuyến 1	23/3/2017	
2	MN Cúc Phương	Chuyến 2	27/3/2017	
3	MN Cúc Phương	Chuyến 3	28/3/2017	
4	MN Văn Phương	Chuyến 1	29/3/2017	
5	MN Văn Phương	Chuyến 2	31/3/2017	
6	MN Văn Phương	Chuyến 3	3/4/2017	
7	MN Kỳ Phú	Chuyến 1	4/4/2017	
8	MN Kỳ Phú	Chuyến 2	5/4/2017	
9	MN Kỳ Phú	Chuyến 3	6/4/2017	
10	MN Kỳ Phú	Chuyến 4	7/4/2017	
11	MN Kỳ Phú	Chuyến 5	19/6/2017	Chuyến bổ sung để quay phim
12	MN Lạng Phong	Chuyến 1	10/4/2017	
13	MN Lạng Phong	Chuyến 2	11/4/2017	
14	MN Lạc Vân	Chuyến 1	12/4/2017	
15	MN Lạc Vân	Chuyến 2	13/4/2017	
16	MN Lạc Vân	Chuyến 3	14/4/2017	
17	MN Phú Lộc	Chuyến 1	17/4/2017	
18	MN Phú Lộc	Chuyến 2	18/4/2017	
19	MN Phú Lộc	Chuyến 3	19/4/2017	
20	MN Phú Lộc	Chuyến 4	20/4/2017	
21	MN Phú Lộc	Chuyến 5	21/4/2017	
22	MN Phú Long	Chuyến 1	24/4/2017	
23	MN Phú Long	Chuyến 2	25/4/2017	
24	MN Phú Long	Chuyến 3	26/4/2017	
25	MN Phú Long	Chuyến 4	27/4/2017	
26	Hồng Phúc	Chuyến 1	28/4/2017	
27	TT Nho Quan	Chuyến 1	3/5/2017	
28	TT Nho Quan	Chuyến 2	4/5/2017	

TT	Trường MN	Chuyến	Ngày tham quan	Ghi chú
29	TT Nho Quan	Chuyến 3	5/5/2017	
30	TT Nho Quan	Chuyến 4	8/5/2017	
31	MN Văn Phú	Chuyến 1	9/5/2017	
32	MN Văn Phú	Chuyến 2	10/5/2017	
33	MN Văn Phú	Chuyến 3	11/5/2017	
34	MN Văn Phú	Chuyến 4	12/5/2017	
35	MN Văn Phú	Chuyến 5	13/5/2017	
36	MN Đồng Phong	Chuyến 1	15/5/2017	
37	MN Đồng Phong	Chuyến 2	16/5/2017	
38	MN Đồng Phong	Chuyến 3	17/5/2017	
39	MN Đồng Phong	Chuyến 4	18/5/2017	
40	MN Yên Quang	Chuyến 1	19/5/2017	
41	MN Yên Quang	Chuyến 2	20/5/2017	
42	MN Yên Quang	Chuyến 3	21/5/2017	
43	MN Yên Quang	Chuyến 4	22/5/2017	
44	MN Văn Phong	Chuyến 1	23/5/2017	
45	MN Văn Phong	Chuyến 2	24/5/2017	
46	MN Văn Phong	Chuyến 3	25/5/2017	
47	MN Thượng Hòa	Chuyến 1	26/5/2017	
48	MN Thượng Hòa	Chuyến 2	27/5/2017	
49	MN Thượng Hòa	Chuyến 3	28/5/2017	
50	MN Thượng Hòa	Chuyến 4	29/5/2017	

8.8. Phụ lục 8: Liên kết Video thể hiện hoạt động Dự án Tuổi Thơ Xanh

Phiên bản phim tiếng Việt: <https://youtu.be/hMhOf3mDmU>

Phiên bản phim tiếng Anh: <https://youtu.be/38Os4ULLDnQ>